

Valer RUS

**CORESPONDENȚA LUI AUREL MUREȘIANU CU FAMILIA SA
PĂSTRATĂ ÎN ARHIVA MUREȘENILOR
ANII DE ÎNCEPUT: 1864–1877 (II)¹**

Personalitatea lui Aurel Mureșianu (1847-1909) a fost făcută cunoscută opiniei publice românești prin câteva lucrări cu caracter mono-/biografic². Cu toate că perioada pe care ne-am propus să o analizăm este știută în liniile ei importante (perioada studiilor la Blaj și Viena, perioada practicii avocațiale la Viena, colaborarea cu F. Schuselka etc.), tipul de filtru interpretativ la care au fost supuse scrisorile vizate a dus la pierderea din vedere a trăsăturilor de caracter, adică a determinantelor profilului psihologic al personajului istoric Aurel Mureșianu. Prin publicarea integrală a scrisorilor și telegramelor adresate de tânărul brașovean familiei sale (părinți, unchi) considerăm că punem bazele reconstituirii cât mai veridice a celui care a fost Aurel Mureșianu.

Documentele supuse cercetării se ordonează cronologic astfel:

1. 1864, 23 octombrie – Blaj, către un văr, 6603
2. 1866, 29 aprilie – Viena, către tată, 4178
3. 1866, 5 iunie – Viena, către tată, incomplet, 4208
4. 1866, 21 iulie – Viena, către tată, 4179
5. 1866, 23 decembrie – Viena, către mamă, 4180
6. 1867, ianuarie – Viena, către tată, 4181
7. 1867, 6 februarie – Viena, către mamă, 4183
8. 1867, 10 august – Brunn, către tată, 4182
9. 1867, 18/6 (sic) august – Brunn, către mamă, 4256
10. 1867, 2 octombrie – Brunn, către mamă, 4257
11. 1868, 11 martie – Viena, către mamă, 4258
12. 1869, martie – Viena, telegramă, către tată, 4207
13. 1870, 1 decembrie – Viena, telegramă către unchiul Costi, 4184
14. 1870, 3 decembrie – Viena, telegramă către unchiul Costi, 4185
15. 1870, 6 decembrie – Viena, către tată, 4186
16. 1870, 6 decembrie – Viena, către unchiul Costi, 4270
17. 1870, 7 decembrie – Viena, către tată, 4187
18. 1870, 9 decembrie – Viena, către mamă, 4259
19. 1870, 28; 30 și 31 decembrie – Viena, către tată, 4189
20. 1871, 14 februarie – Viena, către tată, 4188

¹ Prima parte a corespondenței a fost publicată în „Țara Bârsei”, nr. 3, 2004, p. 59-86. Reluăm partea introductivă și lista tuturor scrisorilor pentru a facilita înțelegerea evoluției corespondenței dintre A. Mureșianu și membrii familiei sale.

² Valeriu Braniște, *Amintiri din închisoare*, București, 1972, p. 317-320; Ion Breazu, *Literatura Transilvaniei*, Sibiu, 1944, p. 125-134; Augustin Bunea, *Dr. Aurel Mureșianu*, Brașov, 1909; Sanda-Maria Buta, *Dr. Aurel Mureșianu și mișcarea memorandistă*, Brașov, 2000; Ioan Georgescu, *Aurel Mureșianu*, București, 1938; Emil Micu, *Aurel Mureșianu și Memorandul. Contribuțiuni la istoricul Memorandului*, Brașov, 1942; Iosif Pervain, *Din polemica lui I. Slavici cu Aurel Mureșianu și G. Bariț*, în „Studia Universitatis Babeș-Bolyai”, seria Phil., 1963, p. 93-102.

21. 1871, 25 martie – Viena, către tată, 4190
22. 1871, 11 aprilie – Viena, către mamă, 4260
23. 1872, 20 iunie – Viena, către tată, 4191
24. 1872, 22 iulie – Viena, către tată, 4192
25. 1872, 10 august – Viena, către tată, 4193
26. 1872, 8 decembrie – Viena, către tată, 4194
27. 1873, 7 aprilie – București, către unchiul Costi, 4269
28. 1873, 5 iulie – Viena, către tată, 4195
29. 1873, 29 decembrie – Viena, către tată, 4196
30. 1873, 31 decembrie – Viena, către tată, 4197
31. 1874, Vinerea Mare – Viena, către mamă, 4261
32. 1874, 10 aprilie – Viena, către bunic, 4271
33. 1875, 5 ianuarie – Viena, către mamă, 4262
34. 1875, 2 aprilie – Viena, către mamă, 4263
35. 1875, 30 mai – Viena, către tată, 4198
36. 1875, 16 octombrie – Viena, către tată, 4199
37. 1875, 30 octombrie – Viena, către tată, 4200
38. 1875, 8 noiembrie – Viena, către tată, 4201
39. 1876, 16/28 mai – București, către mamă, 4264
40. 1876, 30 noiembrie – Viena, către tată, 4202
41. 1876, 2 decembrie – Viena, către mamă, 4265
42. 1876, 15 decembrie – Viena, către tată, 4203
43. 1876, 20 decembrie – Viena, către tată, 4204
44. 1877, 25 ianuarie – Viena, către tată, 4205
45. 1877, 31 ianuarie – Gries, către mamă, 4266
46. 1877, 14 februarie – Gries bei Bogen, către tată, 4268
47. 1877, 28 martie – Gries, către părinți, 4267

Din: Blaj – 1, Viena – 35 scrisori, Viena – 3 telegrame, Brunn – 3, București – 2, Gries – 3.
Destinatar: tatăl – 27, mama – 13, ambii părinți – 1, Unchiul Costi – 4, vărul din Blaj – 1, bunicul – 1.
Total: 47 documente.³

Printre concluziile care se evidențiază în urma studiului documentelor se impun atenției câteva. Correspondența, întinsă pe perioada a 13 ani, indică o medie de 4-5 scrisori pe an. Ca frecvență a destinatarului se remarcă majoritar tatăl, cu 27 de scrisori, urmat de mamă, cu 13. Această distribuție este una naturală, indicând un respect filial corespunzător sacrificiilor făcute de tată, Iacob Mureșianu (1812-1887), pentru a-și întreține fiul la studii în străinătate. Dragostea purtată mamei este evidentă în grija avută de fiu de a-i adresa scrisori în mod exclusiv, deși este limpede că și scrisorile adresate tatălui sunt citite de aceasta (Sevastia Mureșianu, n. Nicolau). Interesant este și modul în care tânărul Aurel își onorează unchiul (Costi Nicolau) și bunicul, contribuabili la asigurarea traiului său decent.

³ Menționăm că documentele care, în original, erau în limba germană au fost transcrise și traduse de domnul Gernot Nussbächer, căruiui îi mulțumim și pe această cale pentru amabilitatea cu care ne-a ajutat.

Între evenimentele mai importante care punctează această corespondență amintim: prima scrisoare a lui Aurel Mureșianu din Arhiva Mureșenilor datând din anul 1864; descrierea momentelor de panică din Viena, în timpul războiului austro-prusac, din anul 1866; sentimentele încercate de români la aflarea semnării pactului dualist din anul 1867, oscilând între mobilizare la luptă împotriva noii situații și disperare pentru lipsa de perspective a cauzei naționale; crahul financiar al fratelui Iancu Mureșianu (1841-?) din anul 1870, cifrat la circa 50.000 de florini, dezastru în care a fost implicată și familia rămasă la Brașov, mai ales datorită dispariției sumei de 2.000 de florini aparținând societății studenților români de la Viena; primul contact al lui Aurel Mureșianu cu Bucureștiul, capitala României, petrecut în anul 1873; lupta între sentimentul datoriei și opțiunea personală de viață, petrecută în anul 1877, când familia i-a solicitat să renunțe la cariera juridică din Viena și să preia afacerile familiei, inclusiv (sau mai ales) editarea „Gazetei Transilvaniei”; descrieri de-a dreptul lirice, provocate de momentele petrecute în scurtele vacanțe sau concedii în Austria (scrisorile de la Brunn și Gries bei Bogen) ș.a.

Normele de publicare pe care le-am adoptat prevăd transcrierea textului original, fără adaptare la limbajul contemporan (pentru a păstra savoarea limbii secolului al XIX-lea); transcrierile vor fi precedate de scurte rezumate; traducerile din limbile folosite în corespondență (germană, latină, maghiară) vor fi făcute la subsolul paginii.

În încheiere ne exprimăm speranța ca editarea acestei corespondențe să folosească la realizarea unei mari monografii dedicate personalității lui Aurel Mureșianu, lucrare de anvergură, pe măsura celui care condus peste 30 de ani „Gazeta Transilvaniei“.

*
*   *

21.

Despre suma de 2.450 de florini aflată în păstrarea lui Iancu Mureșianu, bani adunați din contribuțiile societății studenților români de la Viena, „România Jună“, și care au fost pierduți cu ocazia falimentului. Solicită tatălui, Iacob Mureșianu, ca familia să se ocupe de strângerea acestei sume uriașe pentru a nu întina numele Mureșenilor. Bani fuseseră depuși amanet la un cămătar evreu, prilej pentru Aurel să facă unele afirmații antisemite, deloc neobișnuite în epocă.

Viena 25/3 (1)871

Iubite Tată!

În scrisorile mele de până acum n-am atinsu deloc o cestiune precătu de neplăcută și durerósă, pre atâtu și de delicată totodată, care este punctulu celu mai negru între cele negrii ale catastrofei fatale din finea lui Noembre trecutu.

Credu, că vei aflu delu Fluştoreanu care este istoriculu cărticelei acelei de păstrare, despre care se făcu amintire și prin jurnale. Décă însă n-ai fost informatu despre acéstă împregiurare mai detaiatu, află delu mine următóarele:

Precându sosé colectele pentru serbarea la momentulu lui Ștefan celu Mare, me aflamu în comitetulu centralu. Într-o șiedinția a comitetulu, mi aducu bine aminte, a fost vorba despre aceea, ce

să se facă deocamdată cu paralele încurse și s-a decis, să se așiezie în casa de păstrare din Viena. Președintele Teclu fu însărcinatu cu acésta, și în șiedinția viitoare și aduse „Sparcassa-büchel“ adeveritoriu de depunerea sumei acelei anumite la Sparcassa. Acum se revela cestiunea, ce să se facă cu cărtica aceea de păstrare, unde să se păstreze ca să nu se piardă cumva, fiindu la unu privatu. Atunci s-a decisu, să se dea cărticica unui neșuțiatoriu spre păstrare în cassa sa de feru.

Pres. Teclu îndată s-a și dechiaratu, că o va da lui Iancu, cu care și altcum este cunoscutu și prietinu, spre păstrare în cassa de feru. Se primi – și Teclu făcu cum dise și predede cărticica Iancului spre scopulu numitu. Pre atunci suna Sparcassa-buch-ulu pre-o miia și câteva sute florini. După acésta au mai sositu parale și Teclu le băgă și pre aceste în Sparcassa, ear cărticica o dede Iancului înderetu spre păstrare. Suma intrată se sui cătră finea lui Augustu aprópe la 4000 fl v. a. Din suma acésta se cheltuiră pre séma serbărei pentru urnă ect. preste una miia florini și așia remase pre la finea lui Augustu în Sparcassa suma de 2450 fl. Nerealizându-se serbarea și nemai sosindu contribuiiri, remase cărticica de păstrare cu valórea de 2450 fl, multu tîmpu în păstrarea lui Iancu. Cătră finea lui Noembre trecutu, comitetulu centralu e. c. t. cerură dela Pres. Teclu dare de sémă esactă asupra veniturilor și speselor. Teclu se adresă acum cătră Iancu, ca acesta sei predé Sparcassabuch-ulu spre a se puté legitima (: Teclu) cu elu înaintea comitetului. Iancu îi spuse să vină la 7 óre séra în Comptoir se și-o ia. Teclu merse, dar Iancu nu se aretă. A doua di întâlninduse amendoi pe stradă, Iancu se escusă cu-o afacere urgentă, care l-a împedecatu se fia în Comptoir la óra anumita, dar dise „vino mâne la 12 óre și atunci ți-o voi preda-o“ (cărticica). Teclu punctu 12 era în Comptoir și așteptă până la 5 óre séra după Iancu; atunci fu și elu martoru a scenei triste care a urmatu după descoperirea scrisorilor de adio în scriniulu Iancului, între cari una era adresată cătră Teclu, tocmai în cauza acésta nefericită a cărticelei dela Sparcassa. Scrisórea cătră Teclu o am cititu ea se afla în mânilé judecătóriului investigatoriu. În scrisórea acésta descopere Iancu, că Sparcassabuch-ulu l-a pusu amanetu la unu neșuțiatoriu jidanu pentru 2400 fl. „Cărticica am depuso amanetu de 6 septămâni, dar cu intențiunea ca se o scotu ear câtu mai curundu primindu parale din altă parte, dar nu mi-a mai fostu cu puținția, tóte s-a conjuratu în contra mea. De 8 dile facu totu ce stă în puterea unui omu spre a-o scóte, dar nu-mi succese. Niciodată n-ași fi creditu, că nu voiú puté aduna în tîmpu de 6 septămâni 2000 de florini“ – cam acesta este pre scurtu sensulu epistolei cătră Teclu. Acesta făcu îndată a doua di arătare la poliția și la judecătoria, care dete porunca la Sparcassa, ca deocamdată se nu se solvécă nimicu celuia, care va veni cu cărticica atâta și atâta. Banií era depuși în Sparcassa pre numele lui Teclu și acesta avé numerulu cărticelei însemnatu. Jidanulu la care a depusu Iancu Sp-Cassabuch-ulu se numesce „Zehntbauer“ și avendu prăvălia sa vis a vis de Hotel National, a avutu de multe ori afaceri cu Iancu, pre care la cunoscutu de multu. Acum Teclu, ca din partea comitet. Centr. Provocatu, a intentatu procesu lui Zehntbauer, pentrucă acesta sciindu, că Iancu nu este acela, pre a căruí nume suna cărticica – nu trebuia se-o priméscă, și fiindcă a primito totuși a devenitu quasi complice culpabilu s. c. l.

Procesulu decurge, rezultatulu este fórté nesiguru din mai multe cause. Mai ântâiu comitetulu nu are parale destule spre alu purta cu energia, fiindcă mai toți banií a intratu în Sparcassa, apoi după cum audu jidanulu Zehntbauer simțindu cum stă lucrulu a vendutu Sparcassabuch-ulu mai departe și așia intrându cărticica în mai multe mâni greutatea de a-o recăștiga s-a măritu. În dilele aceste voiú căuta se me informezu apriatu despre mersulu procesului și apoi Ți voiú puté relata mai bine despre punctulu acesta. Deocamdată însă realitateá tristă este că banií adunați de junimea academică ect pentru scopulu serbărei dela Putna s-a pierdutu și cumcă vina o pórtă Iancu, care prin o

nefericita constelațiune a circumstanțelor sale private fără intențiune a devenitu criminalu în punctulu acesta. Dicu fără intențiune, fiindcă afară de ceea ce scrie elu Teclului m-am convinsu despre aceea, că în dilele din urmă în adeveru a încercatu totu ce numai a pututu spre a scôte cărticica din ghiarele în care intrase s. c. sciu că ia oferitu lui Zehntbauer siese lăzi de marfă și afară de acésta o suma mai mică în locul cărțicelei, dar jidanulu nu vru se primescă. (: Chiar Zehntbauer spuse acésta lui Fluștureanu:) Afară de acésta aștepta în tot momentulu sei sosescă nescai parale din România și a și sositu 600 # (florini) dar cu o di după catastrofă, cându era deja prea târziu. Paralele sa și retrămisu din partea oficiului poștalu. Nepunctualitatea neguțiatoriloru români este proverbială și fôrte tristă pentru comercianții cari au a face cu ei.

Cestiunea cărțicelei de păstrare este dar cum vezi câtu se pôte de tristă și pentru familia noastră cu deosebire de totu neplăcută, fiindcă atinge pre junimea academică și pre românii contribuitori din tôte părțile României. Delicata purtare a comitetului și a studinților din Viena fația cu acésta întemplantare, a împiedicatu până acum orice eșire în publicitate la români acestei întemplantări fatale. Dar multu nu se mai pôte trăgăna lucrulu, deórece publiculu va cere să se dé ratiotiniu⁴ în publicu, ce sa făcutu cu cele 2450 fl adunați.

Pre mine în specie m-a mâhnitu adencu casulu acesta. Trebuia se fia și românii în jocu la nenorocirea acésta? Nimenui nu ia pututu trece prin gându că cărticica aceea va puté fi vreodată periclitatu în păstrarea lui Iancu! În lipsa cea mare de parale, trebuindu pôte să plătescă vreo diferenția la bursa a întrebuițiatu depositulu, crediendu că sosindui parale preste câteva dile, lucrulu se va aplanu. Ușurătatea de minte care l-a condusu la acestu pasu greșitu însă a fost amaru pedepsită prin aceea, că nu a mai fost în stare să corégă abuzulu făcutu în privinția acésta. Tinerimea română de aci înțielege lucrulu totu așa, că adică Iancu nu a pututu să scurteze pre studinți „cu intențiune“. Fapta este însă destulu de condamnăvera și decă motivele nu au fost cele mai rele. Ce este însă mai tristu e că numele nostru devine pătatu prin acésta.

Pentru aceea am avutu dela începutu simțiemintulu că familia trebuie se facu cevași în privinția acésta, trebuie mai multu séu mai puțin se corégă acésta pată. În puterea simțiemintulu acestuia m-am și adresatu îndată atunci cu o scrisóre cătră comitetulu centralu, în care ca membru alu acestui comitetu mi esprimu profunda mea părere de reu, că prin catastrofa noastră familiară s-a jignitu și averea junimei academice, care este destinată pentru unu scopu atât de sublimu. Mi esprimu totu acolo mulțiamirea, că frate meu celu puțin a doveditu, că nu a făcutu acestu pasu cu intențiune, prin aceea că a încercatu tôte mediulócele posibile de a scôte cărticica din ghiarele jidanului, ceea ce sa constatat. Totu odată asiguru pre Comitetu din partemi, că în tótă vieația mea cea dântâiu a mea îngrigire va fi se facu totu ce mi va sta în putinția spre a se rebonifica suma aceea, cu care a devenitu scurtată junimea academică prin nenorocirea fratelui meu. Asta am trebuitu se esprimu faccia cu comitetu, cu atât mai multu cu câtu toți scie, că io am statu pre pețioru intimu cu fratemeu, și deși de altă parte nu mi se pôte mie imputa nimicu, nici câtu e negru sub unghia în privinția acésta, cu tôte aceste pre mine care am trăitu aci în vedea între studinți m-a atinsu casulu acesta în modulu celu mai neplăcutu și celu mai ântâiu. Dta credu că înțielegi fôrte bine pozițiunea familiei noastre, a numelui nostru fația cu întemplantarea acésta. Este cu unu cuventu o cestiune de onóre atât pentru noi, câtu cu deosebire și pentru copii Iancului, ca se facemu cevași în privinția acésta. Cum? În ce modu? Nu sciu. Suma este mare: 2450 fl, speranția, care o da avocatulu de a-o recăștiga este fôrte mică. Decă așa

⁴ Explicații?

posede io suma acésta ași vorbi altfelu, ași dice io dau o mîia séu două dați Dvóstră atâta – ca se ștergemu acésta datoria urită.

Décă toți împreună, Dta, Nenea Costi, Moșiu, Dnii Nicolae și Toma Christu ect a-ți interveni în unire lesne s-ar puté aduna suma aceea fatală.

Décă ai aflatu dela Fluștureanu cestiunea, Dta trebuie se fi cugetatu în privinția acésta. O datoria positiva nu avem, datoria noastră morală este însă mare în punctulu acesta. Cu ruinulu nostru propriu nu putemu se facemu nimicu și nici nu suntem în dreptu față cu noi înșine. Décă însă s-ar afla o modalitate câtu de puțin convenabilă, atunci credu se nu întârdiemu a astupa gaura acésta tristă, care a săpato catastrofa din Noembre, căci la dincontra ar deveni casulu acesta proverbialu și numele nostru ar fi de atâtea ori batjocoritu de câte ori sar respica în legătură cu elu! Audu că comitetulu centralu a decisu a se adresa cătră Dta cu o scrisóre, te facu atentu dar în privinția acésta. Speranția tinerilor este că familia noastră la orice casu îi va despăgubi cumva. Până acuma nu ți-am scrisu despre acésta din cauza că nu am voitu se mărescu și superarea Dtale, care credu că este destulu de mare. Speru însă că virtutea tăria filosofică a Dtale te va face se suportți greutățile ce Ți le impune sórtea.

Alu Dtale ascultătoriu Aurel

Arhiva Mureșenilor, doc. 4.190, dos. 592, original, 6 file.

22.

Discută despre acoperirea unei părți din datoriile acumulate în urma crahului financiar al lui Iancu Mureșianu prin realizarea unui împrumut de 2.450 de florini. Despre posibilitatea ca întreaga familie să se alieze în vederea stingerii datoriilor. Își exprimă speranța în evitarea distrugerii renumelui familiei.

Viena 11 Aprilie (1)871

Scumpa mea Mamă!

Vin a-ți responde la scrisóra din 2 Aprilie a. c. și mai ântâiu voiu vorbi despre suma în cestiune de 2450 fl.

Dta credi că ar fi bine se ne adresamu la unu Banquier s. c. l. Acésta idea este fôrte frumósa, dar cu totulu nerealisabilă.

Ómeni ca Sina nu se intereséză de romani, nici câtu e negru sub unghia și prin urmare nici că se póte aștepta dela denșii vreunu cruceriu. Apoi ce ar contribui alți străini spre scopulu acela, ar fi în numele loru, independentu de suma aceea pierdută – și fôrte cu greu s-ar pute afla vreunu amicu alu nostru, carele în tăcere ar fi gata se acopere suma de 2450 fl – fără altă pretensiune și scopu, decâtu acela a direge earăși ce s-a stricatu prin catastrofa în familia noastră. Așiadar și aci ca în tóte, refugiulu este numai la noi înșine și la puterile noastre adică: a familiei întregi.

Prea bine înțielegu, că unulu singuru cu greu va fi în stare se corespundă cerinției aceleia, dar suntu mediulóce diferite, modalități multe spre a putea ajunge la unu scopu. Io credu, că la casulu estremu nu se va retrage nici unu membru mai de aprópe alu familiei noastre, cu ajutoriulu posibilu din parte-și. Ar putea spre esemplu, contribuindu unulu mai multu, altulu mai pucinu, alu treilea și mai

pucinu, alu patrulea cevași mai multu ca alu treilea se se împartă momentanu greutatea unei solviri așa încâtu se nu suferu unulu și acela pré multu, ci toți împreună să suferu pucinu.

Acéstă procedură ar fi încâtva în interesul întregii familie, a căroro membrii și-ar putea în cursulu timpului restitui împrumutu întregu interesulu, pre care l-ar pierde momentanu prin astuparea acestei găuri fatale.

Apoi suma aceea nu ar trebui plătită îndată cu bani gata, ar putea prea bine să se plătescă în anulu acesta o parte, în celu viitoriu altă parte și după unu altu anu a treia parte, și s-ar cade a se adăuga póte numai interesele a 4%. Este cum am mai disu o datoria morală a familiei nóstre se facă totu ce i va sta în puținția în cestiunea acéstă delicată de onóre.

Fondulu nu zace pe aceea, în ce modu se ar plăti, în bani gata sau altcum, acum îndată, sau preste unu anu, doi, sau parte acum, parte mai tardiu – lucrulu principalu este ca comitetulu centralu se póta fi în stare a dechiara, că paralele nu sunt pierdute de totu. În casulu acesta se va evita cu ori-ce prețiu o dechiarare în publicu, că paralele acele s-a pierdutu prin X sau Y, și că nu este mai multu speranția ale recăpeta, din nici o parte.

Cu unu cuventu modalitățile sunt multe și varie și lucrulu de căpetenia este, ca Preșiedintele comitetului se póta dechiara junimei „Paralele, cari prin nenorocirea lui Y, era să fia pierdute pentru noi, ni sunt asigurate din partea familiei nenorocitului în modulu acesta sau acela“.

Acéstă dechiarare se va primi cu mare mulțumire și va direge deodată totu ce s-a pututu direge în punctulu acesta. Se înțielege că cu atātu mai bine, cu câtu vor fi mai bune condițiunile familiare.

În casulu celu mai rău ar fi bine ca familia se póta acoperi îndată sau în unu timpu órecare măcar două mii de fiorini din suma aceea. Décă s-ar puté plăti tótă sau măcar 1/2 până în mediulu verei ar fi prea frumosu, decă nu măcar atātu să se facă, că să nu se póta dice că romanii au pierdutu de totu paralele adunate, printr-unu membru alu familiei nóstre.

Aceste le-am scrisu numai pentru Dta și pentru tata. DVóstră mai bine veți sci se judecați încâtu am dreptu sau nu. Credu, că este fórte posibilu concursulu tuturoru membriloru familiei, cari sunt în stare – decă acestu concursu este însă în adeveru de realizatu și ușioru de realizatu nu potu sci.

La ori-ce întemplare nu Ve întristați preste mesura despre acestu incidentu, carele va trece, ca multe altele pe lumea asta. De altă parte aveți încredere în viitoriu, care, încâtu me atinge și pre mine, credu firmu, că me va justifica și restabili cu totulu în părerea atātu a DVóstră, câtu și a tuturoru celorlalți!

Ve serută mânilu și Ve îmbrăcioșieză.

Alu Dtale care te iubescu și doresce,

Aurel

Arhiva Mureșenilor, doc. 4.260, dos. 592, original, 4 file.

23.

Detalii despre cheltuielile prilejuite de susținerea examenelor pentru doctorat. Diverse probleme familiale, salutări.

Viena 20/6 (1)872

Scumpule meu Tată!

Am primitu ajutoriulu trămisu pre luna acésta și Ți mulțumescu din sufletu pentru bunătatea cu care nu me puni în uitare. Prin Nenea Costi Ți-am scrisu câteva ronduri ca respunsu la întrebarea Dtale în privinția causei comune – le-ai primitu?

Acum vin a-Ți respunde la celelalte întrebări ce mi le făcuși. În presentu me preparu pentru rigurosulu alu 3^{lea} și prin urmarea te rogu a-mi trămite până multu în 10 Iuliu viitoriu, 50 fl v. n. ca să potu plăti tacsă necerută. Nu sciu încă sicuru câtu face tacsă promoțiunei, căci acum dela 1^{lu} Octobru viitoriu s-a cam schimbatu puțin prin ordinea nouă de rigorose și credu, că s-a schimbatu în favorulu acesteia, adică vomu avé de plătitu ceva mai puțin, dar încă nu sciu sicuru câtu, cum diseiu, pentru aceea me voiu informa și apoi Ți voiu scrie.

Spunei sorioarei mele iubite, Lenica, că îmi pare multu reu, că a trecutu diua numelui ei fără scirea mea – și așa nu i-am pututu gratula la timpu, acum însă deși întârziatu o serutu dulce și dorescu dela Ddieu totu noroculu, pre care lu merită o anima bună, sinceră și fidelă, precum este a ei. Ți mulțumescu fierbinte pentru atențiunea, care a dovedito fația de mine, prin aceea, că mi-a preparatu pismeți, așa de frumoși și buni.

Mi pare reu, că nu potu împlini deocamdată încă dorinția mamei care este îndreptățită și pentru aceea ar fi și a mea, decât nu-mi ar sta încă un riguros în cale dar treceva și acesta, apoi.

Mamei îi serutu mânilé și o îmbrățișezu, câtu voiu avé ceva timpu îi voiu respunde cu câteva ronduri; asemenea serutu pre sorioara Tiția, pre Iacobu și Traianu.

În fine Te rogu a saluta respectuosu din partea mea pre Tata-Moșiu și alu rogu semi ierte, că nu i-am pututu respunde până acum, mâne însă îi voiu scrie. Lu rogu încă atâtu pre Dlui câtu și pre Nenea Costi, ca să nu me dea uitărei!

Primesce iubite Tată asigurarea stimei și iubirei mele devote și sincere, cu care voiu fi întotdeauna

Alu Dtale ascultătoriu Aurel

Arhiva Mureșenilor, doc. 4.191, dos. 592, original, 3 file.

24.

Despre evoluția examenelor la doctorat, luate cu succes, diploma de doctor urmând să o primească în luna octombrie. Exprimă satisfacția firească prilejuită de aceste realizări.

22 Iuliu 1872

Iubite și dorite Tată!

Astăzi am depusu și rigurosulu alu treilea cu succesu bunu, fiindu aprobatu cu unanimitate. Restat alu patrulea și celu din urmă, care speru alu depune încă în Octobru, în care luna mi voiu lua și Diploma.

Nu potu se-Ți esprima în rondurile aceste bucuria și mulțiamirea care mi-a causat-o și scrisórea Dtale din urma – în care mi-ai trãmisu și restulu pentru care Te-am fostu rogatu – dar o simțiescu cu atãta mai multu. Primesce iubite Tatã îmbrãțioșarea și mulțiumirea fierbinte a fiiului Dtale, care Te iubesc sinceru și ascultã

Aurel

Arhiva Mureșenilor, doc. 4.192, dos. 592, original, 1 filã.

25.

Solicitã bani, necesari bunului mers al studiilor sale, aflate în faza finalã.

Viena 10/8 (1)872

Iubite Tatã!

Me iertã cã cu ocasiunea acãsta earãși Te incomodezu cu rogarea, ca sã nu mã uiiți și decã-Ți este cu putințã se binevoiesci ami trãmite ajutoriulu așteptatu pre luna acãsta, decã se póte cu o ora mai înainte. Neputendumi împlini îndatoririle la vreme vinu în mare perpesitati, trebuie se me împrumutu ici și colea, pierdu timpu și sum neodihnit. Prima lunei mi stã pre capu îndatorirea de a plăti cuartirulu și depunulu înainte, spãlãtoriulu socotéla, croitoriulu ect. Pentru aceea Team și fost rogatu în scrisórea mai din urma a-mi trãmite ce poți prin avisu telegraficu calculãndu, cã deabea în 5 sau 6 Augustu va póte și așia sosi – timpul estremu pentru mine de a întãrdia cu depurarea îndatoririloru.

Decã așiu avé de a face cu ómeni, la cari learu pãsa de-o întãrdiere cu 1-2 septãmãni în solvire din partemi ar fi bine, dér nemții de aci suntu interesați și nu cunoscu multã politețã.

Aceste suntu cauzele din cari Te-am rogatu a-mi trãmite cu urgențã ajutoriulu așteptatu. Nu te supera deci, iubite Tatã, decã aflendume în strîmtóre recesițióle continue ale vieției aci și cu îndatoririle anticipative și restante, din nou Te rogu, ca decã nu mi vei fi trãmisu ajutoriu înainte primirei acesteia, atunci se fi bunu a-mi avisa ceți va fi posibilu pre cale telegraficã, deórece și așia deabea în 15 a lunei mi va puté sosi. La totu casulu respundemi mãcar cu câteva ronduri, cãci mai bine e a fi în siguranțã neplãcutã, decãtu în continua și nesicura așteptare.

Sum sãnãtosu, care va sã dicã, o ducu cum potu și la toți ve dorescu sãnãtate și voie bunã. Lucru am destulu, timpul nu e departe, pentru aceea trebuie se me preparu cu bãrbãțã pentru rigurosulu ultimu. În curãndu speru a-Ți trãmite cevași și pentru „Gazetã“.

Alu Dtale iubitoriu Aurel

Arhiva Mureșenilor, doc. 4.193, dos. 592, original, 3 file.

26.

Mulțumește pentru felicitãrile adresate de cãtre tatãl sãu, felicitãri datorate probabil primirii titlulu de doctor în drept. Solicitã bani, detaliazã destinațã acestora (cãrți, taxe etc.). Solicitã diverse bunuri de folosințã casnicã. Íși exprimã înțelegerea pentru greutãțile financiare ale familiei.

Viena 8/12 (1)872

Iubite Tată!

Am primitu scrisórea Dtale din 4 l. c. și Ți mulțumescu cu cea mai mare cordialitate pentru gratulațiune. De Ddiu se Ți se împlinescă dorințele și se fia, ca și io se potu concurge la realizarea loru, corespondiendu măcaru pe de giumentate așteptărilor Dtale!

Tacsă încă nu-o am pututu plăti, fiindcă am primitu dela Dta au avisare telegrafică numai 100 fl nu atât pentru câtu Te-am rogatu în epistola-mi ultima. Am așteptatu până aseră, crediendu, că póte voiu primi încă restulu postulat, însă din scrisórea Dtale înțielesei, că nu mi-ai trămisu mai multu și nici ca-mi vei mai trămite. Décă nu voiu fi promovatu Miercuri trebuie se așteptu până la 15 Ianuariu cu graduarea, căci sosescu feriile crăciunului. Ce neplăcutu și dănosu ar fi casulu acesta pentru mine Ți poți închipui. Pentru aceea și pentru că nu mi-ai scrisu apriatu cum am doritu că ești aplecatu séu, Ți este posibilu ori nu, a-mi trămite câtu cerui, că mie pentru scopulu călătoriei neapăratu de lipsă, m-am simțitu îndatoratu atâtu fația de Dta, câtu și fația de pozițiunea mea momentană a me adresa încă odată pe cale telegrafică cătră Dta. Iacă, că póte cumva se aibi bănuieľa în adeveritatea aserțiuniloru mele, mărturisescu, tocmai în momentulu de fația me măhnesce fórte, însă me mângâiu că póte în adeveru nu poți face mai multu pentru mine, séu că póte nu mai înțielesu bine, séu că modulu în care Te-am rugatu pentru succursu nu a fost destulu de apriatu séu exactu.

Precum scii tacsă numită face dou sute fiorini – socotindu bacșișurile abligate la servitorii facultății și ceva preste. Dta mi-ai trămisu dela finea lui Octobre pre cale straordinara cu totulu $200+20+25+100 = 345$ fl. v. a.

Din aceștia am spesatu:

Pentru rigorosulu ultimu ..... 50 fl

” ” ..... cărți ..... 20 fl

alte necesare numite în scrisórea

mea din urmă ..... 30 fl

am trebuitu se trăiescu tótă luna lui Noembre și până astăzi, care adăugându zilele câte voiu trebui se mai stau aci face o lună și 1/2. 80 fl pe lună, cari mi-a fost neapărați numai pentru traiu în sensulu strictu alu cuvântulu, numerându pe lună ca și până acum (NB din altă parte nu am primitu nimicu de astă dată) face o lună și 1/2 = 120 fl v. a. Am cheltuitu mai multu cu vreo 20 fl și acésta fiindu órecum deobligatu a petrece câteva seri în cercurile amicale și cunoscute. Dicemu însă, iubite Tată, că ași fi pututu evita cheltuiéla acestoru 20 fl și cruția póte, restrângându tare, încă 20 fl – credu că nu mi-ai lua în nume de reu décă ași fi spesatu suma acésta fia și numai pentru petrecere, mai cu sémă décă ai sci câtă jertfă, poți dice, pre lengă mediulócele mele fórte restrînse m-a costatu, a me susține cu demnitate în cercurile în cari am pututu contribui puținulu pentru interesulu comunu și câtu am trebuitu se me trudescu pre lengă aceea cu studiulu.

Recunoscu însă că acésta încă nu este scusa destulu de fondată, la acésta poți respunde Dta cu greutățile ce le ai neasemănatu mai mari. Pentru aceea nici n-am insistatu, nici nu potu insista se-mi trămiți suma cerută cu orice prețiu. În 8 dile sum decisu se plecu, decisiunea acésta stă însă fația de unu imperativu categoricu. Fără 120 fl o sută doudieci fl – afară de cei 80 fl ceruți în telegrama de astăzi – nu me potu mișca de aci. Te rogu dar ca séu se-mi trămiți de poți și suma acésta, séu de nu se binevoiesci a me însciinția îndată – atunci voiu fi silitu a-mi căuta deocamdată aci de esistinția și a aștepta, până mi va fi posibilu ca, séu cu însăși puterile mele materiali, séu cu ajutoriulu eventualu

posibilu din partea Dtale, se ve potu visita. Așiu fi mulțumitu decât măcar împrumutu ași primi suma aceea, numai se me vedu odată chiarificatu și pe drumu. În fine încă o rogare:

Decumva nu mi vei fi pututu trâmite cei 80 fl ceruți în telegrama cu d^{lul} de azi, până la sosirea scrisorei acesteia măcar aceia, cându ai puté, fia și mai târziu, trâmitemii încă.

Iubite Tata! Me iértă, am fost silitu și îndatoratu a Ți scrie apriatu și chiarifică situațiunea mea de față ca se nu mai aibi nici o dubietate și se Ți faci decisiunea în cestiunea acésta.

Bunda se nu uitați nicidecum ami trâmite, decât e se plecu, nu voiu se ajungu cu vreunu typhus acasă și apoi sum în mare dubiu decât primavéra lunei acestia va mai puté țiene încă lungu timpu.

Încă odată Te rogu iubite Tată, se nu iai nimicu în nume de reu dela alu Dtale, care te îmbrățioșiează și doresce Aurel

Arhiva Mureșenilor, doc. 4.194, dos. 591, original, 5 file.

27.

Prima scrisoare expediată de Aurel Mureșianu din capitala României, București. Descrie plastic atmosfera superficială întâlnită în orașul de pe malurile Dâmboviței. Vizită la doamna Danielopolu.

Bucuresci 7 Aprilie 1873

Iubite Unchiule!

Veți fi așteptatu cu dreptu se priimiți dela mine vrunu semnu de viața din capitala României. Credu că cu tóte că nu v-amu scrisu până acum, nu veți fi fost la îndoiélă, că trăiescu au nu – din contra veți fi presupusu că trăiescu bine – va se zică pe pețioru boierescu. Aci cinevașile s-éu (sic) nu trăiescu de locu, séu trăiescu bine – medium non datur. Dulceația, și earăși dulceația, apa dulce, vorbe dulci, melodii dulci, tóte îndulcite până la zahariqselă ... era paci se uitu de cafeaua dulce turcésă și de „țigara de tutunu din regia Monopolului tutunurilor ect.“ care înse a începutu se se amărăscă – progresul timpului aduce variațiune în starea lucrurilor cu necesitate – după dulceația, amaru, după plóia, seninu ș. c. l.

Lucrurile după asicurarea tuturoru mergu reu, atâtu în privința politică, câtu și în cea națională – economică cu tóte aceste ómenii trăiescu și încă cum ziseiu boieresce – cui i se uresce lasă tóte la o parte, se aruncă într-o birjă și mână în fuga mare la Chauséa unde, în acestu „Prater“ alu Bucuresciloru, póte resufla, „lua aieru“, se póte regresa de strapațiile zilei.

Am visitatu pre unii domni până acum înse pe mai puțin. Am fost și la d. Laurianu, m-a primitu fôrte bine. Astăzi voiu se vizitezu încă pe vreo doi trei; e greu cu vizitele p-aci; Bucuresciulu e mare și birjarii, cari de altmintrea mână fôrte bine nu cunoscú nici stradele cum se cade – de Nrulu caseloru nici vorba.

Am fost și la Md^{mc} Danielopulo, ia părutu bine.

Refrenulu este cum diseiu: „Lucrurile mergu fôrte reu“ înse speranțiile suntu mari și multe: „Speramu! Speramu multu! Speramu fermu“ Vivimur sperando.

Voiu se stau încă câteva zile aci se facu cunoscința mai multora și se cunoscu mai bine și capitala.

Am vorbitu și cu d. Groza cu care m-am întâlnitu la d. Christu, elu plécă astăzi, de nu a plecatu până acum.

Io sum în quartiru la D. Toma Christu. D. Toma este absentu, la pădure, până acuma nu l-am pututu vedé, credu înse că va sosi în dilele aceste, la Bucuresci.

Serutu mâna prea iubitului meu Tata moșiu și lu rogu se privescă scrisórea acésta ca adresată și Dlui. Asemenea serutu pe Catincuția. Totodată Te rogu se cetesci scrisórea acésta și părinților mei pe cari ii serutu așa și pe Lenica, Tiția, Iacobu, Traianu. Tuturoru salutare și sănătate pe Dta Te îmbrățioșezu cu amóre Aurel

Arhiva Mureșenilor, doc. 4.269, doc. 592, original, 4 file.

28.

Despre vizita efectuată de curând la casa părintească din Brașov. Impresii. Despre trecerea prin Budapesta, unde s-a întreținut cu deputatul Alexandru Moritz (Chimu). Solicită o împuternicire din partea ziarului „Gazeta Transilvaniei“ pentru a avea acces la Expoziția universală de la Viena, care s-a desfășurat în anul 1873. Solicită bani. Transmite salutări familiei.

Numai și numai pentru Dta!!

Viena 5 Iuliu a. 1873

Iubitulu și doritulu meu Tată!

Te salutu și îmbrățioșezu în spiritu cu căldură și amóre fiiésc! Ți mulțumescu din adenculu animei pentru bunătatea și iubirea cu care în totu timpul și mai cu sémă câtu vreme am fost pe lângă Dta m-ai întîmpinatu. Ddieu se ți dea vieația, sănătate și bucuria!

M-am despărțitu greu de Dta și de toți ai mei pre cari îi iubescu atātu de multu, înse a trebuitu se fia așa pentru aceea dicu, se-mi ajute Ddieu mai departe, se ne ajute la toți, căci suntemu și din partene deciși a ne ajuta înșine din resputeri!

Îndată la sosire aci Te-am avisatu printr-o carta de corespondinția, – credu că ai primit-o. Din partea tuturoru amiciloru și cunoscuților de aci am fost primitu cu căldură și distincțiune ceeace naturalmente mi-a causatu mare plăcere. Redact. „Ref“ îți trãmite prin mine salutările sale cordiale.

În Pesta am statu două dile și am întâlnitu și vorbitu între alți puțini pe Chimulu. E interesantă prima noastră întâlnire. Necunoscându nici o adresă particulară în Pesta și perdindu și adresa lui Boltres împreună cu bucheliariulu meu de tristă aducere aminte, după ce mai âmblaiu vreo două ore prin stratele și cafenelele principale și nu întâlniu nici unu puiu de romanu, m-am socotitu că ar fi consultu ca să facu ultima încercare spre aflarea Chimului la portariulu casei trãmșișiloru „poporului“, întrebânulu de adresa de nou intratului. Sosindu în vestibululu országház-ului, pe portariu nu l-am aflatu acolo și am întrebatu pe ceilalți de unu M. órecare sositu nu de multu. Aceștia nu aveau încă cunoscinția de elu și respicândule io mai apriatu numele ei lu înțieleseră pe Unguria și-mi respunseră: Unu Moritz Sándor nu se află aci deputatu, numai unu Moritz Pál. După ce

nicidecum nu i-am pututu capacita asupra numelui adeveratu, m-am decisu se me suiu pe galeria și se me uitu de acolo, nu cumva voiu vedé pe Chimuțu. Ajungându pe galeria spectatoriloru am începutu a studia feciele representative dar nu putui nimeri pe care o căutam.

Paci era se plecu fără resultatu, cându deodată îmi veni în minte se me uitu și peste locurile cari se aflau imediatu și verticalu sub mine. Me întindu peste balconu și ecce mi se arată luna Chimului. Ficsându așia câtava timpu deodată vedu că face preparative a eși afară, atunci me repedu iute josu și lu întâmpinu afară în coridoru. Vendiendume a fost surprinsu și m-a întâmpinatu cum că: Me bucuru, că te vediu, la care îndată i-am respunsu: „Io nu me bucuru, că te vediu aci“. Asta decurse prima întâlnire pe care Chimulu singuru o onora fidelu celorlalți spuindule că io așiu fi trâmisu esecuțiune preste elu. În adeveru că l-am luat aspru în resperu chiaru înaintea lui Hodoșiu. Elu singuru recunósce că a vătâmatu și călcatu principiulu, dér dice că nu a pututu face altfelu din cause speciale ale districtulu și parte și chiaru personale. Districtulu cu politica sa a luat după câtu sciu și io de multu o direcțiune activistă, Chimulu a mai statu în locu și s-a gânditu până a intratu și elu. Densulu dice că a lucratu pe voia alegătoriloru și mai multu séu mai pucinu mi convinse și pre mine despre acésta. Io i-am spusu înaintea susnumitulu A.: „Tu ai încoronatu opulu confusiunei politice, ai pusu coróna la tóte neașteptatele desamăgiri din urma, de aci încolo nimicu nu ne va mai puté surprinde, dér speru că vei fi și pétra scandalei care va face odată pe toți se se unéscă și întâieagă asupra principiulu politicu fără de care ne pierdemu tiéra și poporulu“.

Cu dreptu i se face imputarea că dece nu a intratu îndată dece s-a mai gânditu și de ce nu a lăsatu pe altulu cu altu nume se facă voia alegătoriloru decă voia acestora a fost intrarea în Dieta. La de aceste mi-a respunsu Ch. între patru ochi: „Io sum singurulu póte în care districtulu are deplina încredere“. În fine tóte aceste nu-i póte scusa gresiéla cea mare principiaria, care o recunósce *volens nolens* și elu. Pentru aceea și elu este de părere că „Gazeta“ nu póte decātu alu combate din punctu de vedere principiariu în consecinția țienutei sale. Decă dei încă nu l-ai combătutu, fă acésta cu cea mai de aprópe ocasiune. Acésta trebuiesce se o faci și pentru a satisface opiniunei publice vătâmate. Sciu că ai așteptatu până acum și dela mine oreșicari deslușiri. Étăle. Persóna lui poți să o cruți cum ai cruțiat-o și pe a celorlalți, dér apasă „interesele generale“ pe care le-a offensatu, pentru venarea nescarorua „interese speciale locale“. Spune că convingerea Ți este că asemenea procederi unilaterale nici pentru diferitele părți nu potu aduce nici unu bine onorabilu. Repetă păsulu acesta câtu de multu și exprimă speranția că procederea Chimului va fi pétră închieiatóre a tristei cătare a neconsciințelor politice. Accentuieză în fine necesitatea restabilirei unui foru națiunалу seriosu și impuitoriu prin convocarea unei adunări séu prin orice altă cale legală posibilă. Este timpulu supremu ca se intre odată o disciplină seriósă și organizațiune perfectă în partita națiunálu!

De mâine demeneția încolo voiu începe și io activitatea mea apromisă pentru „Gazetă“. Te rogu prea multu scriemi, pentru ca să potu căpăta unu biletu de intrare liberă în espozițiunea următórea plenipotinția⁵:

Herrn N. N. (numele meu) in Wienn

Auf Ihr Verlangen bestätige ich hiermit, daß Sie der Bericht erstatter und Vertreter der politischen Zeitschrift „Gazeta Transilvaniei“ während der ganzen Zeit der Weltausstellung sind. Urméză datulu numele Dtale completu ca redactoru și sigilulu Dtale, decă Gazeta nu are sigiliu.

⁵ Urmează textul în limba germană, cu caractere gotice, al împuternicirii solicitate.

Te rogu scriemi această plenipotinția séu mai bine disu acestu testimoniu pe o cólă mare de hârtie de pastă și mi lu trâmite îndată.

În cestiunea mea am vorbitu cu unu avocatulu din cei mai însemnați carele încă promisú sprijinulu seu. Speru că în dilele cele mai de aprópe voiú avé unu locu corespondietoriú.

Remăndu cu totulu fără parale astădi am fost necesitatu a Ți telegrafa, fiți buni și nu pregetați a me ajuta acum la începutu, căci mai târdiu mi voiú puté ajuta și io. Dta cu Moșiu și Nenea Costi cari toți ați binevoitu ami promite sucursu veți puté lesne se mi ușurați trecerea preste *promasteaua pentru (?)* de-a intra în vieația practică.

Te serutu și îmbrățioșiezu fierbinte iubite Tată, scumpei mele Mame îi serutu mâna, o serutu și asemenea îi mulțumescú pentru amórea cu care m-a grijitu și fericitu. Serutu dulce pe sorióra Lenica, pe Tiția mea, Iacobu, Traianu. Ce scrie D. Groza? Ce mai faceți cu toții? Cum mai stă cu casa din Blumenau. Scrieți mi ve rogu despre tóte.

Alu Dtale care te doresce Aurel

Arhiva Mureșenilor, doc. 4.195, dos. 592, original, 7 file.

29.

Despre plecarea sorei Elena (măritată cu Moise Groza). Impresii legate de criza financiară gravă a Imperiului Austro-Ungar, declanșată în anul 1873. Face referire la practica avocațială. Despre probleme de sănătate.

(29/12 73)⁶

Iubite Tată!

Cu bucuria am înțielesu din scrisórea Dtale și a scumpei mame că sunteți senătoși. Tristeția, care Vea causat-o departarea sorei Elena – vediendu că unu fiú după altulu sbórá din cuibulu în care a fost crescutu cu atâta iubire și îngrigire, ne vomu sili a-o preface prin diliginția nóstră în bucuria.

Poimáne precându vei primi această scrisóre se va împlini anulu, decându după mulți ani ne-am revediutu și îmbrățioșatu prima órá. Câte nu s-au schimbatu de atunci în situațiunea internă a imperiului. Prevederile mele vin a se adevéri încă multu mai iute decâtú așiu fi crediutu. Crisa presenta financiara este încă multu mai mare, decâtú cumu s-au părutu la începutu; Urmările ei va se fia asemenea multu mai însemnate și în parte triste. Acum este momentulu supremu în care fiescecare individu și poporu trebuie se și facă bilanțiulu și se presinte debitoriloru sei socotelile a cărora depurare a-o pretinde este în dreptu!

Ți mulțumescú pentru trâmitemea ladiéi cu cărțile, care am priimit-o, și pentru cei 20 fl. acluși în scrisórea din urma.

Până mâne nu potú se-Ți scriu, fiindcă tocmai acum avemu „Journalulu“ la judecatorie, va se dică trebuie se stamu mai tótă diua în burou și chiarú și nóptea se fimu pârâți, ca obvenindu vreunu casu urgentu se intrevenim in absenția celorlalți judecători. „Journalulu“ acestá avemu se lu purtamú 8 dile, apoi vinu alții la rondú.

---

⁶ Notă făcută ulterior pe original, cu un alt tip de cerneală.

În vreo 6 săptămâni voiu fini pracsă criminală și voiu trece la cea civilă.

Nu fi îngriatu în privința pețioarelor mele marode. Nu este unu casu mai gravu, ci prin frecarea cisme și silindume câtăva vreme a încălția nesce ghete de piele, neputându-mi încă procura altele, s-a formatu mici rane, din care una dela pețiorulu stângu s-a vindecatu cu totulu ear cealaltă dela celu dreptu va fi asemenea vindecată în câteva zile. Cu vindecarea merge cam încetu pețioarele sunt delicate în privința acêsta și apoi deși me padiescu trebuie totuși să âmbli, nu potu studia causa acêsta cu septămenile acasă. Cu unu cuventu este cevași neplăcutu, dér nicidecumu „tranșitoriu“, dovédă că în celelalte me simtu fôrte bine și la pețioru me gândescu numai atunci, cându trebuie selu grigescu.

La revedere!

Alu Dtale care Te îmbrățioșeză cu căldură împreună cu pré scumpa mama, sorióră și frățiori. Iubitoriu și plecatu Aurel

Viena 29/12 1873

Te rogu ai spune mamei că-i voiu scrie cu cea mai deaprópe ocașiune. Aurel⁷

Arhiva Mureșenilor, doc. 4.196, dos. 592, original, 4 file.

30.

Vești de la sora Elena, aflată la București. Ofertă de articol din partea chimistului brașovean Nicolae Teclu, aflat la Viena. Urări de sărbători.

31/12 1873

Iubite Tată!

Neespectându scrisórea din 29 până acum viu a mai adăuga la ea câteva ronduri:

Am primitu dela București dela sora Elena o scrisóre care mi spune că-i merge bine că se simte mulțumită și fericită în noua pozițiune. Scrisórea asta mi-a causatu mare bucuria și mulțumire, în zilele aceste îi voiu respunde.

Amiculu Teclu mi-a spusu că Ți va trimite unu articulu relativu la concursulu chimicu alu Societății academice; publicălu fidelu și decă se póte mai în frunte, póte pe a treia șpaltă.

Te serutu și Ți dorescu serbători fericite împreună cu scumpa mamă și toți iubiții mei. Ddieu se Ți dé senătate, prenumeranți mulți, voie bună și învingerea ulterióră preste tóte inimicițiile care durere împedecă atātu de amaru desvoltarea patriei nóstre. Alu Dtale plecatu Aurel

Arhiva Mureșenilor, doc. 4.197, dos. 592, original, 1 filă.

31.

Scrisoare de liniștire adresată mamei. Rememorează evenimente din trecutul familiei.

---

⁷ Scris perpendicular pe fila 4.

(Vinerea Mare 74)⁸

Scumpa mea Mamă!

Cumu poți se credi că Te-așiu fi pututu uita vreodată?

Nu trece una ocașiune la care, gândindume acasă, se nu-mi aducu aminte de Dta, care ai fost întotdeauna atât de bună facia de mine!

Cu mare plăcere mi-aducu aminte de pascile trecute, cari le-am serbatu acasă cu toții împreună. Deși păream câteodată superatu și iritatu, nu crede iubita mamă, că nu am simțitu pe deplinu bucuria de a fi lengă DVóstră, iubiții mei părinți! În acéstă frumósă suvenire, care me cuprinde în acestu momentu, Ve dorescu, Dtale, iubitului tată, soriórei dorite Tiția și buniloru frățioru Iacobu și Traianu serbători senine, vesele și fericite.

Mi pare reu că nu iam pututu respunde Lenicii dea dreptulu la scrisórea ei amabilă, neavendu o adresa esactă a locuinței loru. Adresa care mia dat-o ea, a fost, între noi disu, fără nici unu „chichirezu“ și așia n-am putut-o înțielege. Décă le vei scrie spunele te rogu, Lenicii și lui Groza, căldurósele mele salutări și serutări. Le voi scrie prin Dta.

Primesce, scumpa mama fierbințile mele salutări și serutări de mâni.

Alu Dtale plecatu Aurel

Viena, în Vinerea mare,
1874

Arhiva Mureșenilor, doc. 4.261, dos. 592, original, 2 file.

32.

Scrisoare de curtoazie adresată bunicului, unul dintre susținătorii lui Aurel Mureșianu. Rememorează vremurile când serveau cafeaua împreună. Despre sentimentul de singurătate prilejuit de apropierea sărbătorilor petrecute din nou în străinătate.

Wienn freitag den 10/4 1874

Theuerster Großvater!

Ich wünsche Ihnen recht glückliche Feiertage, mögen sie im Kreise Ihrer Lieben vergnügt und gesund zubringen!

Ich bin gesund und erinnere mich sehr angenehm an das vergangene Jahr, in welchem ich die Ostern zusammen mit Ihnen feiern konnte. Nachmittag war ich mit dem türkischen kafeekochen immer beschäftigt und die liebe Catinka stand mir behilflich zur Seite, während wir zusammen über dies und Jenes sprachen und manche angenehme Erheiterung gewährte uns als dann ein von Ihnen fallen gelassenes witzige wort.

---

⁸ Scris ulterior pe original, cu o altă cerneală.

Die Erinnerung ist mir jetzt sehr werth. Bei solchen hohen Feiertagen fühlt man sich in der Fremde am Meisten allein und da ist selbst ein gutes Andenken sehr wohlthuend.

Ich grüße Sie daher, Alle, den lieben Onkel die gute Katinka welche beide ich herzlich u. marme, ebenso die liebe Taute – und wünsche Allen die besten und Weitersten Feiertage. Ihr Sie innuig im Geiste umarmender ergebener Aurel.⁹

Arhiva Mureșenilor, doc. 4.271, dos. 592, original, 2 file.

33.

Urări de sărbători. Despre petrecerea timpului liber în străinătate. Salutări familiei.

Viena 5 Ian. N. (1)875

Scumpa mea Mamă!

În aducerea aminte de frumoșele serbători cari le-am petrecutu acum doi ani acasă, viiu a-Ți aduce felicitările mele cele mai căldurose fiiesci la serbătorile Domnului, pe cari dorescu se le petreceți cu toții voioși și fericiți.

Niciodată nu simtu așa de tare lipsa unui cercu de familia aci, ca tocmai cu ocașiunea acestoru sânte serbători. Precându toți se retragu în cercurile familiei loru io remanu singuru și nu-mi remâne alta decâtu lectura și scrisulu în cari se-mi petrecu urîtulu. În fine înse este adeveratu, că omulu nu póte fi deodată cu tóte și décă possede cevași aci îi lipsesce îndată altuceva dincolo și așa mai departe. Acésta însă ear este unu adeveru, că omulu numai atunci cându nu mai possede cevași, îi cunosce adeverata sa valóre.

Te rogu spuneți și prea iubitului Tată sincerile și fierbințile mele felicitări. Pe amendoi ve rogu se me scusați că nu v-am pututu scrie mai adeseori. Mâne voiú avea speru tîmpu de ai scrie Tati mai pe largu.

Serutu dulce pe iubita mea sorióră Tiția, pe Iacobu, pe Traianu și le dorescu la toți serbători fericite.

Te îmbrățioșeză alu Dtale iubitoriu Aurel

Arhiva Mureșenilor, doc. 4.262, dos. 592, original, 3 file.

---

⁹ Viena, vineri la 10 aprilie 1874

Prea scumpule bunic!

Vă doresc sărbători foarte fericite pe care să le petreceți plăcut și sănătos în sânul celor dragi Dumneavoastră. Eu sunt sănătos și-mi amintesc cu plăcere de anul trecut, când am putut să petrec Paștile împreună cu Dumneavoastră. După-amiaza eram mereu preocupat cu fierberea cafelei turcești, iar draga Catinca mi-a stat alături în ajutor, între timp am vorbit despre unele și altele și multe înveseliri plăcute ne-a pricinuit câte o vorbă glumeață spusă de Dumneavoastră. Amintirea îmi este acum foarte prețioasă. La astfel de mari sărbători în străinătate te simți cel mai mult singur, iar atunci chiar o amintire plăcută este foarte binefăcătoare. Vă salut deci pe toți, pe unchiul drag, pe buna Catinca, pe care pe amândoi îi îmbrățișez călduros, de asemenea mătușa dragă, și Vă doresc tuturor [să aveți] sărbătorile cele mai bune și senine.

Al Dumneavoastră preasupus Aurel, care vă îmbrățișează călduros în gând.

34.

Îngrijorat de starea de sănătate a tatălui. Recomandări pentru ușurarea muncii sale, solicită să fie sprijinit de restul familiei. Recomandă excursii și evitarea supărărilor. Salutări familiei.

(2/4 75)¹⁰

Scumpa mea Mamă!

Me grăbescu a-Ți răspunde cu câteva cuvinte. Împărtășirile ce mi le făcuși m-a surprinsu într-unu modu foarte tristu și neplăcutu.

Deocamdată înse sum multu îngrijiatu de senătatea prea iubitului meu Tată, care dici, că se simte câteodată foarte slăbitu în puteri. Io credu că totulu vine dela prea marea oboselă la lucru și dela împregiurarea, care m-a superatu multu și cându eram pe acasă, că nici până ce prândiesce nu-și lasă odihna, ci ocupându-se totu cu necazurile dilei face de nui pôte țigni nici mâncarea bine.

Spunei te rogu Tati călu îmbrățișeșu fierbinte și lu rogu se se cruție câtu mai multu.

Pentru astădi nu-Ți potu scrie mai multu iubită mamă, decâtu că sum senătosu și am speranția că Ddieu ne va da și timpuri mai norocite și că Vă va țiene pe toți în senătate.

Vedeți ve rogu prea multu și nu mai superați séu nici cea mai mică cauza de superare nu-o mai dați Tati, ci căutați selu țieneți câtu mai multu în buna dispoșiția. Nu aru strica cându are timpu, se mai facă ici colea câte-o escursiune spre distrațiune. Cele înainte dise atinge mai multu pe frățiori și pe sorióră, se fia diligenți și ascultători ca sei facă Tati bucuria.

Tati îi voiu scrie fără amenare și mi rezervu a-Ți răspunde și Dtale mai detailatu. Ce miaz scrisu de sora Elena m-a superatu multu, o salutu sinceru me bucuru că a remasu senătósă și dicu că ce s-a făcutu odată greșitu se pôte corege, și pânăce este această puținția nu e de desperatu nici decumu.

Te serutu iubita mea Mamă cu căldura fiiéscă. Serutu pe Tata pe frățiori și sorióra Tiția și ve dorescu tuturoru senătate și câtu mai buna distrațiune.

Alu Dtale iubitoriu Aurel

Viena 2/4 (1)875

Arhiva Mureșenilor, doc. 4.263, dos. 592, original, 4 file.

35.

Despre intenția unchiului Costi Nicolau de a vizita Viena. Surpriză plăcută. Își exprimă părerea despre situația școlară a fratelui Iacob. Recomandări pentru facultatea pe care trebuie să o urmeze Iacob, recomandă o facultate tehnică. Speră ca acesta să obțină o bursă cu care să se susțină pe perioada studiilor.

---

¹⁰ Notă făcută ulterior textului original, cu altă cerneală.

Viena 30 Maiu a. 1875

Iubite Tată!

Eri și alaltăeri am priimitu scrisori din Brașiovu pentru Nenea Costi. Acastă împregiurare m-a surprinsu cu atâtu mai plăcutu, cu câtu până aci nu am sciutu nimicu despre intențiunea unchiului de a veni la Viena. Am așteptatu dér ca Nenea Costi se sosescă din óra în óra, însă așaia trecură deja 48 de óre fără ca se me potu bucura de alu bineventa în locuinția mea.

Întârdierea acésta a începutu ami face îngrigire. Eram se ve telegrafezu și se ve întrebu de aveți sciri dela densulu cându va pleca spre Viena, înse mi-am gânditu ca prin unu asemenea telegramu v-așiu fi alarmatu și speriatu numai fără vreo cauza fundată.

Io adică credu așaia, că Nenea Costi a făcutu stațiuni în locurile unde are mușterii în Transilvania și póte că a petrecutu și câteva dile în Pesta dein care cauza scrisorile adresate lui din Brașiovu la adresa mea în Viena a sositu multu înaintea de vreme. De altăparte credu ca avendu cunoscuți în tóte locurile, aceștia lu voru fi rețienutu mai multu decâtu și va fi făcutu densulu socoteala la plecare.

Deci, astă séră séu mâine dimineația speru că va sosi în Viena, de nu, apoi așiu trebui se credu că séu s-a decisu a nu mai visita Viena séu a aflatu în Pesta póte affaceri cari lu rețienu pe mai multe dile séu că s-a bolnăvitu cumva pe drumu, ceea ce înse mi se pare mai puțin verisimilu, deórece Nenea Costi scie se se menageze bine la asemenea ocasiuni.

La orice casu trebuie ca densulu v-a datu până acum de scire unde se află și încătrău voiesce se-o apuce. Este superfluu de-a mai adauge ca bucuria mea aru fi mare cându l-așiu poté îmbrățioșia în Viena. Me miru numai că nu mi-a scrisu nimicu, póte voiesce se me surprindă.

Relativu la cauza studiului lui Iacobu; densulu se védă înaintea de tóte se depună câtu mai bine maturitatea. Întru aceea vomu vedea noi ce va mai fi de făcutu și mai practicabilu pentru elu. La ce are elu mai multu aplecare? La tehnica v-a trebui se depună unu examenu din geometria descriptivă, pentru care se concede timpu de unu giومتate de anu și mai bine, după înscriere. Io însă nu prea sum pentru ingineria la noi încă prea puțin rentabilă. Mai bine aru fi se facă industria și se asculte vreo trei – patru ani tehnologia chemică. Până înse a se decide la una, aru trebui cumpănituu seriosu și modalitatea de subsistienția suficientă materială. Ajutoriulu celu póte avé cade multu în cumpănă.

Vei poté se lu ajutori independentu? Sci că în străinătate se recere multu și mai bine decâtu se flămândiescă la studiu dicu, după experiențele făcute, mai bine se se lase de elu și se apuce o carieră unde se-și póte câștiga mai iute și siguru celu puțin pânea de tóte zilele. Nu voiu se dicu, că nu merge la mulți și cu necazuri și lipse, dér me referu mai multu la cele ce mi le accentuezi despre Iacobu, că densulu adică e cam gingașiu și în privinția senătății, va se dică cu atâtu mai puțin e făcutu pentru de a poté imita se înveția ceii cu bucățica de slănină în straiția și cu „darabulu“ de pâne séu málaiu în mână.

Dta înse vei judeca în privinția acésta mai bine și vei chibzui, decă nu aru fi poté consulta ai câștiga unu stipendiu, de e cu puținția, s. e. unulu năsăudeanu, la care celu puțin pentru unu fiuu ai poté face și Dta pretențiune.

Io la tótă întemplantarea așiu crede că Iacobu se și aleagă unu studiu, carele selu póte absolva bine și în scurtu timpu relativu și care sei ofere șianse câtu mai practicabile pentru funduarea

viitoriului seu. Unu asemenea studiu va se dică o asemenea specialitate s-aru oferi în studiulu tehnologiei chemice la o facultate tehnică fia aci, fia în Elveția, de unde apoi aru poté eși curându industria și-n practică cu cunoscințele necesare pentru de a poté face iute carieră în patria. Acéstă ramură e până aci potu să zicu necunoscuta pe la noi, Iacobu aru fi poté celu ântâiu teneru românu care s-aru supune studiului specialu în cestiune la care la absolvire ofere relativu mai puține greutăți. Înse despre aceste vomu avea ocașiune a ne înțielege câtu de bine. Deocamdată: a) maturitatea cu succesu bunu b) pregătirea mediulóceloru de subsistenția – celelalte se voru face apoi mai ușioru.

Scrisórea cu petițiunea o am priimito. Mulțumescu! Priimit-ai acum vreo 10 dile o scrisóre nefracată dela mine *ad personam*? La revedere. Te îmbrățioșezu fierbinte serutu mâna mamei, serutu pe frățiori și pe Tiția, Catinca s. a. Alu Dtale Aurel

Arhiva Mureșenilor, doc. 4.198, dos. 569, original, 6 file.

36.

Comentează situația lui Iacob Mureșianu, silit să demisioneze din funcția de director al Colegiului Latino-German din Brașov. Recomandări pentru calea de urmat. Amintește punctele care trebuie atinse în memoriul către Ministerul Cultelor și Instrucțiunii publice.

Viena 16 Octobre (1)875

Scumpulu meu Tată!

Respundu la scrisórea Dtale din 13 l. c. și cu referinția la telegramulu meu de astăzi.

M-a întristatu multu scirea despre respingerea petițiunei Dtale, dér m-a încuragiatu încă și mai multu la lupta pentru dreptulu Dtale. Causa este sântă și dréptă, pentru aceea trebuie se învingemu.

Înnainte de a merge la Maiestate trebuie înse se ne fi luptatu în tóte instanțiile.

Nu voiu se mai calificu procederea autorităților superióre facia de Dta, ea este mică și înspăimântátóre – li se cunósce unghile de-o poștă cale.

Să întrămu înse cu meritoriu căci nu e timpu de pierdutu și poșta plécă trei quarturi de óră:

Dta nu poți respunde altfelu la ordinulu din urma episcopescu, decátu printr-unu recursu fulminantu la ministeriulu culteloru și instrucțiunei publice. Acésta e precátu sciu instanția supremă în cele școlare. Așia dér trebuie se recurgi neaperatu înnaintându recursulu prin episcopulu, adică trebuie se adresezi scrisórea la episcopulu și se lu rogi se-o înnainteze înnaltului ministeriu.

Momentele principale care trebuie accentuate în recursu sunt aceste:

I. Istoriculu scurtu alu întemplărilor:

„La finea August a. c. am cerutu pensia de buna voia din cauzele aceste și aceste“ (pe scurtu).

„La vreo 14 zile după aceea am priimitu decretulu de destituire dd^o ... alu fótanacsului act. Înse nu ca respunsu la cererea pentru pensia ci independentu.“

„La acéstă ordinațiune am respunsu cu data de ... atestându mi prin medicu neputinția de a mai funcționa, și rogându-me ca se mi se resolve petițiunea pentru pensiune.“

„La acésta am priimitu ordinulu DV^o ... prin care sum provocatu a me declara în timpu de 6 zile ect.“

Contra decisiunii főtánácsului dd^o și contra acestui ordin Dd^o prin cari me aflu fórte neîndreptățitu vin cu tótă plecarea și respectulu a înnainta următoriulu recursu cătră înnalt Ministeriu de culte ...

(Apoi vinu punctele principale ale recursului cari sunt:)

- 1) M-a depusu și m-a degradatu consil. Școlaru fără a fi ordonatu și a fi dusu în împlinire mai înnainte cercetare disclipinară (Disziplinar – Untersuchung) contra mea ci, ce este mai multu, provocându-se chiaru la meritele mele pentru gimnasiu.
- 2) Din directoratu m-a posu și m-a degradatu la professoru cu cuventu că sum prea bătrânu și debilu. Așiadér Consiliulu recunósce însuși că nu mai sum la poteri și totu mi impune professura, dreptu recompensa pentru merite, care professura e legată însă cu mai mari greutăți decâtu Directoratulu care mai cu sémă nu recere predarea de óre multe și numai în punctulu responsabilității are se ducă unu Directoru mai multu în spate. Responsabilitatea înse o are și professorele în mare gradu. Cestiunea înse e aci, ca pe care parte e necesitatea labórei mai grele.
- 3) Dice ordinulu de susu că nu sum morbosu așa încátu se nu mai potu preda. Prin urmare nu da crediamentu testimoniulu produsu de mine. Din cauza acésta și spre constatarea adeverulu me rogu dela înn. Ministeriu ca se binevoiască a ordona „von Amtswegen“¹¹ unu superarbitriu medicalu (adică se te superarbitreze comissia numită de statu) care se statorească că sănătatea mi concede séu nu activitatea mai departe.
- 4) Fiindcă nu potu fi degradatu, fără cauza și profesura este unu postu mai inferioru ca directoratulu, decisiunea consiliulu scolasticu conține o illegalitate și ceru restitutiune honoris causa.
- 5) Provocare la petițiunea de liberu impulsu (aclusă în copia) a comunității la meritele ce le ai, la ani 38 de servițiu în grele suferinție material, la celelalte testimonii.
- 6) Rogarea ca se Ți aplacideze după dreptu pensiunea lăsându-ți situlu și onórea de Directoru ad: se te pună ca Directoru în pensiune și se casseze înn. Ministeriu din considerațiunile de susu, decisiunea főtánacsului de destituire dd^o.

Rogare în fine la episcopulu se predea recursulu de susu înnaltulu Ministeriu de culte subșternându acestuia totodată tóte actele ad: petiția Dtale de pensia și petiția comunității catolice ect.

Se te consulți în privinția formei cu unu iuristu de încredere (D. Iosifu Popu) dér recursulu se lu faci neapăratu la Ministeriu îndată ce vei primi acéstă scrisóre în forma cum e spusă.

Despre pașii câți îi voi mai face mâne te voiu încunosciiția îndată.

Fi cu curagiu nu te teme, trebuie să învingemu. Aceste în consultărilor de azi. Alu Dtale

Aurel

Arhiva Mureșenilor, doc. 4.199, dos. 592, original, 8 file.

¹¹ Pe cale oficială (lb. germană).

37.

Mulțumește pentru încurajările primite de la Iacob Mureșianu tatăl. Își exprimă speranța că situația i se va soluționa favorabil.

Dă informații despre evoluția școlară a fratelui Iacob, devenit între timp student la Viena. Relatează intrarea sa în societatea studenților români de la Viena. Salutări familiei.

Viena 30 Octobre (1)875

Iubitulu și doritul meu Tată!

Ți mulțumesc de cuvintele cele frumoase ce mi le adresezi în scrisoarea Dtaie ultima din 22 l. c. Deși nu le meritu, le primescu a Conto atitudinei mele viitorie, care me voiu sili a o face se corespundă câtu mai multu dorințelor și așteptărilor Dtaie!

Metropolitului Haynald iam scrisu încă septămâna trecută – după cum Te-am fostu avisatu: fi cu curagiu și voie bună, că bunu e Dumnedieu, și nu părăsesce pe aceia cari nu se părăsesce ei singuri pe sine!

Se nu Te mai turburi cumva pentru nesce ómeni fără consciința. Dcă Ți-aru veni unu respunsu câtu de negativu și înveninatu – se nu-Ți pese – vomu merge la ministeriu și de aci la Maiestate și în urmă vomu trebui se reușimu.

Te rogu dér prea multu, aibi milă de Dta însuși și nu te mai supera! Aduți aminte de ce mi scieai odată: Dragu Tati: „Cându ți va merge mai reu, atunci se fi mai veselu“. Unu lucru cam greu de executatu acesta, cându în adeveru Ți merge atâtu de reu. Dta înse mi ai cauza a Te întrista într-unu momentu, cându Ți se da cea mai strălucită satisfacțiune, întrepunându-se tótă comuna pentru Dta – și cându Ți sta încă calea deschisă pentru ca să faci se ți se recunósă și ce de-Ți compete după dreptu. Te asigurau că nu ai nici unu cuventu de a Te întrista. Urmărirea la care ești supusu pentru momentu numai onóre Ți face Dtaie și familiei Dtaie. Te rogu dér încă odată fi cu pace și cu milă față de senătatea Dtaie.

Înse despre cauza Dtaie, care am speranția bună, va învinge în fine, mai detaiatu cu ocasiunea cea mai de aprópe.

Acum se trecemu la cașcavalu, șuncă și slănină – pentru care Ve mulțumimu prea multu și serutămu mâna scumpei mame! Lui Jacobu ia-ți făcutu mare bucuria, după unu timpu mai îndelungatu a ajunsu a se bucura earăși de bunătați de ale „parsechiului“.

Suntemu senătoși, Jacobu și urméză cursulu regulatu și se bucură de unu apetitu piramidalu. Dimineața, câtu me deșteptu me pipăiu mai ântâiu la urechi, se vedemu de le mai am întregi!

Se sciți înse că apetitulul extraordinariu alui Jacobu nu póte decátu se mi producă numai cea mai mare bucuria, fiindu celu mai bunu testimoniu alu senătății sale, de care are lipsă totu omulu fia și numai de 18 ani.

Cátu de spesatu, ve asigurau, că nicidecum nu se póte spesa „multu“, de unde e numai: „puținu“. În fine, o încurcăm și noi cumu potemu, ne mai învețiamu și la plăcintă dcă nu ne ajunge pânea, și așia mai departe.

Jacobu în momentulu acesta, precându scriu, se află prima óră în șiedinția societății studințiloru români, în care se va înscrie și elu ca membru. La deschiderea solemnă, care va avé locu preste vreo optu zile voiu merge și io.

Astăzi primiiu o scrisóre a mamei pre care o îmbrăţioşiezu fierbinte şi o rogu să aibă puţină răbdare căci îi voiu răspunde câtu mai iute. Pe sorióra Tiţia o serutu dulce, asemenea pe Catinca, Traianu. Complimente multe şi sincere Dlui Mărgineanu. Salutări cordiale lui Nenea Costi. Salutu pe Ionică şi lu rogu se-mi scrie din cându în cându. Fi senătosu! La revedere. Alu Dtale care te doresce Aurel

Arhiva Mureşenilor, doc. 4.200, dos. 592, original, 4 file.

38.

Veşti bune în privinţa problemelor tatălui său. Despre diligenţele depuse de deputatul Roman pe lângă episcopul Fogarasi. Episcopul promite ajutor oficial în chestiunea pensionării forţate a lui Iacob Mureşianu. Optimismul lui Aurel Mureşianu. Comentarii şi speculaţii pe marginea temei.

8/11 75¹²

Iubite Tată!

Te-am fostu însciinţiatu în telegramulu meu ultimu despre aceea, că am priimitu sciri bune în causa Dtale. Astăzi domineca mi concede timpul de a Ți le comunica mai pe largu. Grăbindu-me a face acésta Te rogu, ca faţia cu modulu şi persónele, prin cari mi s-a împărtăşitu aceste sciri, să observezi cea mai mare discreţiune.

Sci din scrisorile nóstre că zilele trecute neamu bucuratu a avé în mediuloculu nostru pe d. consil. Anghelu. Densulu a aflatu dela mine despre cele întemplete relativu la causa Dtale pentru care a doveditu unu mare şi simpaticu interessu. Întorcându-se mai acumu două septămâni în patria şi petrecându câteva zile în Pesta s-a întâlnitu în 3 l. c. cu domnulu dep. Romanu. Acestu domnu fusese în trecerea sa pe la Braşiovu la Dta şi înţielegându din gura Dtale starea lucrului, Țiar fi promisú că se va întrepune la episcopulu Fogarasi şi la ministeriu în favorulu causei Dtale. Venindu vorba despre Dta, dnulu deputatu R. a împărtăşitu dlui consiliariu rezultatulu intervenirei sale la episcopu, şi domnulu consiliariu ca unu bunu amicu, ce ne este, s-a grăbitu a mi comunica în scrisu cele înţielese, cu atátu mai multu, cu câtu a aflatu, ca d. R. nu Ți-a scrisu încă despre rezultatulu memoratei sale întrepuneri.

Eacăţă acestu resultatú: „Domnulu R. a visitatu pe episcopu în reşiedinţia sa din Alba Iulia. Episcopulu F. a aretatu cele mai bune simţieminte pentru Dta, şi se intereséză tare de sórtea Dtale. Prea sântitulu va face propunerea pentru o pensiune séu *rectius*, deórece fondu de pensiune pentru professorii din Braşiovu nu există, pentru unu Gnadengehalt¹³ de 600 fl. anualí. Cu o cale a făcutu episcopulu F. observaţiunea, cumcă ar fi doritu, ca Dta se suplínesci mai multu întru unu anu de zile cathedra limbei latine, până cându se va afla altu professore destoinicu“.

La aceste adauge domnulu consiliariu în scrisórea sa:

„Dnulu R. me încredinţia despre facerea paşiloru ulteriori in loco, câtu va sosi propunerea episcopulu, pentru care bunavoinţia şi io lu rogaiu cu tótă căldura.“

¹² Notă făcută cu creionul, probabil ulterior.

¹³ Salariu de milă (lb. germană).

Din toate aceste se vede că cauza Dtale nu stă nicidecum reu, deoarece însuși episcopul se simte determinat a se întrepune la ministeriu în favoarea pensiunii Dtale.

Cestiunea principală e acum ce atitudine se observă la Dta. După cum vedeți nu Te-ai adresat la ministeriu, cum Ți scriesem io se faci. Nu știu ce ai mai priimit și ce ai mai întreprins în zilele din urmă, dar trebuie să Ți mărturisesc că m-a surprins vedându că Dta, carele ai totu cuvântul a pretinde se Ți se recunoască un drept nedisputabil, Te-ai pus în răspuns la Dtale mai mult sau mai puțin pe teremenul unui petente, care nu așteaptă atâtă restituțiunea în drept și ca se i se facă drept, câtă ca se i se acorde o grație.

Io am sperat că vei pași mai energic și vei protesta contra tratării nejustificabile și necalificabile chiar, a consiliului școlariu.

Și astăzi încă sum de convingere, că e neevitabil în interesul cauzei Dtale ca să pășiesc energic și să Ți aperi la instanța supremă la ministeriu dreptul ce-Ți compete. Cestiunea e de drept și de onoare – nu de grație.

Facă episcopul din partea ce va țiene de bine, Dta înse din parteți încă trebuie să Ți faci datoria. Nu poți lăsa pe ei să se facă ce le va veni la socoteală trebuie să pretinzi și decă nu te ascultă forul primu se pretinzi și recurgi la ministeriu, căci până a nu recurge la ministeriu nu Te poți adresa lesne nici la Maiestate; numai decă ești respins și dela ministeriu ai dreptul convenit a recurge la grația monarhului.

Dar la atâtă nici nu va veni lucrul, căci nu cred că deciziunea ministeriului se iasă în defavorul Dtale, țienă înse că va fi mult mai favorabil, decă va vedea ministrul că Dta însuși pășiesc contra nedreptății ce Ți se face, și nu vei fi mulțumit cu una cu două.

Consultă-te în privința acăsta cu un iurist de încredere și vezi sub ce formă mai palpabilă ai pot să recurgi la ministeriu în modul cum Ți-am fost scris io. Acum încă nu e târziu și va fi bine, cândă deodată cu propunerea episcopului va sosi și recursul Dtale la ministeriu.

Cu dorința espresă de episcop, ca să mai suplinesc un an de zile, până cândă se va afla un profesor destoinic nu me unesc nicidecum, nici nu înțeleg cumă tocmai în limba latină se nu se potă afla îndată un altă suplent. Apoi cine-Ți va suplini senătatea Dtale?

Ei totu vină cu aceea că n-au fond. Decă nu lu au să se lu facă. Dta pentru aceea nu pierd nici un moment dreptul de a pretinde pensie după atâtă timp de servițiu. Datoria regimului e a Te pensia, apoi vedea el de unde, din ce fond se Ți plătesc!

Apoi ajunge ore să Ți se de 600 fl paci încolo? N-ai dreptul ca să cei pensiunea cu totă onoarea, cu titlul de director, ce Ți se cuvine?

Te rogu scriemi îndată în ce stadiu Te afli cu cauza, și ia în serioasă considerațiune ce Ți zicu, ști că romanii ziceau: „qui taces consentire videtur“. Dta dar se nu taci nici un moment se nu lași din parteți nici un mediu loc de apărare neîntrebunțiat!

Dela metropolitu H. nu am priimit încă nici un răspuns, acesta lu așteptă numai în casă cândă aru merge lucrul reu – sum convins de altminteră că va examina cu atenție cele ce i le-am scris.

Încheiu, scriemi la totă întâmplarea la ce Te-ai decis și ce faci – mâne sau poimâne mai multe și despre Iacubu, care e senătos și Te îmbrățioșiază împreună cu alu Dtale fidelu Aurel

Viena 8/11 (1)875

Arhiva Mureșenilor, doc. 4.201, dos. 592, original, 9 file.

39.

O nouă scrisoare de la București, unde se afla la sora sa, Elena (măritată Groza). Solicită bani pentru fratele Iacob, rămas singur la Viena. Despre vizita la cumnata Eliza, soția fratelui Iancu.

(16/28 Mai 76)¹⁴

Scumpă Mamă!

Eaccă-mă și aci în Bucuresci în Oțietari lengă canariulu Lenicei. Acesta tocmai se scaldă în apa cea próspeță care i-a adus-o soldatulul lu Groza, și stropesce în giuru. Décă vei găsi dér pete pe scrisórea acésta se sci că vine de la canaru.

Groza se află bine, dupăce și-a mâncatu smentena obicinuită, s-a pusu acum se citescă noutățile din „Telegrafu“, precându io în cămașia și în toaleta corespundietóre acesteia, m-am decisu ați adresa aceste ronduri.

Am mare grige de Iacobu se nu cumva se lu lăsați la prima venitóre fără parale.

Te rogu dér spuneii iubitului Tată sei trămită lui Iacobu multu până Marți dimineața la 9 óre celu puținu 40 fl ca se-i aibă în mână la 1^á Iuniu, căci decă nu vine în neorânduieľă și se conturbă dela studiu. Décă póte ínse se-i trămită toți 50 fl deodată. Acésta Te rogu se se efectueze.

Eri am fostu la Eliza, se află bine copiiu Mariu(s) și Valerica suntu senătoși și ascultători, Mariu urméză cursulu cu clasele cele mai bine, e deja în classa a II^a Madame Christu care e bine, dér amărâtă de necazuri. Pe Sofia am aflat-o veselă și frumósă. Dela toți complimente, salutări și serutări de mâni.

Eri am începutu cu visitele, astádi voiu continua și mâine, poimâne voiu scrie și lui Nenea Costi și Tatii.

Până atunci Ve îmbrățioșiezu și ve dorescu tuturoru senătate și voie bună dela Ddieu.

Alu Dtale ascultătoriu și iubitoriu fiiu Aurel

Bucuresci 16/28 Maiu 876

NB. Dela Groza serutări de mână și îmbrățioșări lui Bundunelu (?), Tiției ect. Complemente tatii A(urel)

Arhiva Mureșenilor, doc. 4.264, dos. 592, original, 4 file.

40.

Despre călătoria de întoarcere la Viena. Despre chestiunea Băncii comune austro-ungare. Noutăți despre fratele Iacob. Întâlnire cu Nicolae Teclu (chimist român) la Viena, care transmite salutări. Salutări familiei.

---

¹⁴ Scris ulterior originalului, cu o altă cerneală.

Viena 30 Novembre
1876

Iubitulu și multu doritulu
meu Tată!

Astăzi dimineața la 6 1/2 ore am ajuns în Viena senătosu ceea ce Ți-am și împărtășitu îndată printr-unu avisu telegraficu, care credu că l-ai priimitu. Pe drumu am avut-o bine căci nu a fost frigu tare. Îndată ce am eșitu din munții Transilvaniei nu am mai vediutu neaua – aci în Viena a fost totă diua negură giósă – dér nu e frigu de eamnă. Timpulu este acomodat situăționei serióse de care este pătrunsu aci și celu din urmă birjaru. Între altele nemții ear se au încăieratu de facu cu ministeriulu Tisza în cestiunea bancei și publiculu se ocupă astăzi mai cu sémă de acéstă cestiune. Voiu afla câtu mai curundu ocasiune a-Ți scrie cevași despre acéstă nouă vrajbă dualistică.

Iacobu se află acum bine a părăsitu patulu și în scurtu speru a lu pune cu tótele în ordine, așa încātu se și pótă vedé numai de studiu.

Cea dântăiu visita se înțielege o am făcuto Cancellariei în care sum unde spre marea mea bucuria am aflatu earăși tóte așa cum nu le-ași fi potutu dori mai bine – scilicet în privinția relaționilor mele.

Dintre amici m-am întâlnitu cu profesorulu Teclu și cu mai mulți tineri pe cari iam aflatu bine și dela cari sum însărcinatu a Ți trãmite multe respectuóse salutări.

Scriețimi Tată dragă cum vă merge, mai cu sémă așiu dori se aflu celu puținu de două ori pe septãmână despre starea sănățãii Dtale. Tiția mi-a promis că mi va scrie mâine séu poimâne o voiu rogauo din nou. Se vedemu.

Serutu mâna scumpei mame serutu dulce pe Tiția Traianu Complimente și îmbrățioșări tuturoru aloru noștri lui Nenea Costi, Pruncul ect pe Catinca o serutu fierbinte. Alu Dtale care și doresce senățate și bună voia îmbrățioșându se din totu sufletulu Aurel.

Arhiva Mureșenilor, doc. 4.202, dos. 592, original, 4 file.

41.

Despre mutarea într-o nouă locuință și inerentul deranj. Aici se mută împreună cu fratele Iacob, revenit sub controlul familiei. Despre examenele acestuia. Salutări familiei, de care îi este dor.

(2/12 76)¹⁵

Scumpa mea Mamă!

Poți se-Ți închipuiesci câtă „tărbăceală“ mi-a făcuto căutarea unui cuartiru nou, strămutarea lucrurilor mele și ale lui Iacobu în noua locuinția și altele asemenea. Astăzi sum deja cu tóte în ordine. Iacobu și-a luat adio pentru totdeauna de „Schwarzen Adler“¹⁶. A fost și timpulu căci se

---

¹⁵ Notă făcută ulterior originalului, cu cerneală de altă culoare.

¹⁶ Vulturul cel Negru (lb. germană).

făcuse acolo prea multu Tabla pasca. Eri iam eroflisitu datoriele ce le mai avea la Hotel și astădi se află senătosu în noua locuința, cu mine.

Se înțielege că învață trebuie să se pună cu tóte în regulă – în luna acésta va depune esamenulu s. c. l.

Mie greu se me dedau acum earăși cu vieația singuratică îngrigirea ce am avuto din partea Dtale și a iubitei sorióre Tiția – aci nu-o potu avea niciodată afară póte cându ași avea io singuru familia, ceeace înse stă departe încă.

Astădi m-am gânditu cu doru la supa cea bună de acasă, care o capeți aci numai rupenduși buzunarele în restaurațiunile mai elegante înse nici aci nu póte avea nici odată gustulu și dulceația ce-o are la mama acasă.

Pe Tata lu serutu și îmbrățioșezu fierbinte. Cumu îi mai merge, semi scrie Tiția, pe care asemenea o serutu dulce alăturându-i aci două marce ungueresci și unu plicu de 5 fr (?). Io ve voiu scrie tuturoru dea rendulu și câtu mai iute numai nu me uitați nici pe mine, sciindu câtu de multu și cu doru așteptu nouțăți de acasă.

Ți serutu mâna alu Dtale care Te iubesc și doresce Aurel

Viena 2 Dec. 1876

Arhiva Mureșenilor, doc. 4.265, dos. 592, original, 4 file.

42.

Despre situația școlară a fratelui Iacob. Îl acuză de lipsă de perseverență în studiu. A fost și bolnav, motiv în plus să fie în întârziere cu învățătura. Salutări tatălui și familiei, promite că va scrie mai mult.

Viena 15/12 (1)876

Iubite Tată!

Iacobu încă nu a depusu esamenulu, înse acum repetéză și studieză aprigu – póte și pentru aceea, căci n-are mai multu încătrău, fiindu io pre lengă elu, credu și speru dér ca încă în luna acésta, adică încă înainte de serbători lu va depune cu succesu.

De învețiatu, a învețiatu elu binișioru cu tóte aceste înse am trebuitu selu înfruntu aspru pentru lipsa de energia și negrigia, tanda-manda boierescu, de care pare a fi fost predominatu în timpul absenței mele. Iacobu are talentu și multe alte însușiri bune, numai de s-ar desface cu totulu de reaua însușire ce a aduso de acasă, încetându de a mai fi mămăligariu și devenindu mai seriosu mai energicu, mai esactu în tóte ale sale. La acésta speru alu aduce în scurtu timpu, decă me va asculta ca și la începutu cându venise aci. Timpulu în care fu bolnavu nu l-a potutu întrebuiția pentru studiu așa cum s-ar fi recerutu, de aceea întârzierea esamenului.

Ce mai faci iubite Tată, cum Ți mai merge? Numai o singură scrisóre am priimitu până astăzi de acasă. Io poți se Ți închipuiesci avui acum la începutu órecare greutate a me orienta și reculege earăși în activitatea mea întreruptă de atâta timpu.

Din zi în zi înse devinu acum mai liberu regulându-mi affacerile și așa voiu poté împlini și promisiunea ce Ți-am datu a Ți scrie mai adeseori și în usum (?) alu redacțiunei. Carulu dualisticu

s-a înglodatu cu totul în cestiunea bancei, încă până azi nu s-a aflatu nici unu espedente de alu scôte întregu din nomolu. Împeratulu însuși nu mai scie cumu se intervină mai bine. Póte că se va decide încă pentru o cură radicală. Scriețimi Ve rogu cum Ve merge Serutu mâna scumpei mame serutu pe Tiția. Alu Dtale cu tótă iubirea Aurel

Arhiva Mureșenilor, doc. 4.203, dos. 592, original, 4 file.

43.

Despre primul examen susținut de fratele Iacob cu succes. Despre necesitatea ca Iacob să fie strunit mai dur. Îl acuză pe fratele său de delăsare. Face comparație și cu fratele Traian, care de asemenea nu este prea harnic la învățătură. Solicită tatălui o scrisoare de admonestare. Îngrijorat pentru viitorul lui Iacob. Salutări familiei.

N. B. Scrisórea acésta se o dai numai
mamei se o cetéscă și décă
voiesci se-o cetéscă și décă voiesci și Tiției căci póte
înveția cevași dintr-ensa

Viena 20/12 (1)876

Iubitulu meu Tată!

În fine a depusu Iacobu esamenulu. Fiindu acestu esamenu celu dântâiu depusu în optima formă din partea lui la facultate, trebuie se ne bucurámu că ia succesu în modu îndestulátoriu.

Iacobu trebuie se ținutu acum aspru în corda, pentru ca se între în vogașiuulu regulatu și esactu alu studiiloru sale cu-o zi mai înainte, căci în timpulu bólei sale a neglesu și multe prelegeri, cari trebuie se cátu mai curându prin deosebita diligenția percurse așa încátu cându se vor reincepe prelegerile întrerupte de feriile de două septămâni ale crăciunului, se fia à jour cu tóte.

Se înțielege că nu mi este ușioru a isbuti cu Iacobu în direcțiunea susatinsă, alu deda la lucru respective studiu assidu și esactu, la o împărțire și întrebuițiare înțieléptă a timpului. Bine că mă ascultă – dér cu tóte aceste este prea puțin îngrigiatu, prea puțin seriosu la studiu. Cu acésta nu voi să dicu nicidecum că e neglidentu, dincontra esamenulu ce la depusu dovedesce că a învețiatu. Tóte le face înse cu o flegma periculósă, ca și cându ar voi se facă numai altora pe placu, nu sieși spre folosu. Voi se dicu că are nesce apucături, basate multu puțin póte și în temperamentulu seu, de „Bim pașia“ de „cască gura“ și „tanda manda“ brașiovenescu. De aci vine că nu lu póte aduce nimicu într-o iritațiune provocátore de o resistenția mai durabilă. Paie înfăcărare sunt cele mai multe avânturi ce și le ia. De aci prea puțin grige pentru studii, sum siguru că nu va visa niciodată că a cădiutu la esamenu s. c. l. Tóte aceste adause facu, ca și în privinția esistenției sale în viitoriu se légănă în prea mare securitate și face illusiuni mai multe decâtu le condițiunéză juneția sa.

Trebuie se me înțielegi! Și noi am trecutu prin multe dande dastea. Io nu zicu că Iacobu e p-unu drumu reu, dincontra elu se află pe drumulu celu mai bunu a se îndrepta – înse décă nu ne va succede alu face mai îngrigiatu de tóte câte lu atingu, mai seriosu și esactu în tótă activitatea sa – va suferi tótă vieația sa de „lasame se te lasulu“ care pare că ia intratu până în sânge. Uitați ve numai la

Traianu – ce neîngrijiatu era elu și este încă în parte fația cu ocupațiunile sale scolastice. Dcă voiți să iésă omu din elu fiți drepti dér câtu mai stricți cu elu, nu-i ertați nimicu, băgați grigia pentru îndeplinirea datoriei în elu, ambițiunea se io sternați înse pentru Ddieu se nu mi lu faceți de a dreptulu generalu și metropolitu!

Înse me abatu dela ce am voitu. Am voitu se Te rogu se faci bine a contribui și Dta pentru de a pune în grigia viitoriului seu pe Iacobu. Scriei câteva ronduri admoniéziálu și între altele descriei în câteva cuvinte situațiunea financiară de acasă ca forte tristă, spuneți cu părere de reu că nu o selu mai poți ajuta dela véră încolo, că viitoriulu lui va depinde apoi numai dela diliginția și rezultatele studiului ect. Acéstă scrisóre trãmiteo îndată, căci sum siguru va avea effectulu seu bunu. Credu așa că secundândume Dta voiu face din Iacobu câtu mai curundu unu omu câtu mai îngrijiatu și mai esactu și diligitu în activitatea sa. Acuma este timpul celu mai periculosu alu etății sale.

Astăzi am priimitu cu mare bucuria o scrisóre dela mama din care vedu că sunteți toți senătoși. Te rogu iubite Tată observă câtu numai se pôte mai multu, unu modu alu vieții mai comod. Ceeace astăzi vinu a combate la Iacobu, așa dori se se realizeze în traiulu Dtale. Nimicu se nu Te mai pôta tulbura în senătate! Serutu mâna scumpei Mame și Te îmbrățioșezu fierbinte.

Arhiva Mureșenilor, doc. 4.204, doc. 592, original, 4 file.

44.

Despre o proiectată vizită la Bogen, în Tirol. Despre mutarea lui Iacob într-o altă locuință, cu un nou coleg, Dionisie Steopoe din Năsăud. Va rămâne apropiat de fratele său, pe care îl monitorizează. Solicită sume de bani, pentru el și fratele său. Transmite salutări familiei.

(25/1 77)¹⁷

Iubite și dorite Tată!

Mâne séu poimâne plecu în Stiria séu Tirolu în affaceri, totodată înse am intențiune a întrebuiția buna ocasiune ce mi se oferă petrecându vreo trei septămâni în părțile sudice ale Tirolului și anume în Bogen, unde am și recomandațiuni frumoșe. Acéstă mică recreațiune mi face bine și va contribui la întărirea senătății mele.

În vederea unei absenți mai îndelungate am abdisu quartirulu meu de acuma, care și fără de aceea era prea scumpu. Iacobu se va muta la prima februaru a. c. la unu colegu alu seu anume Dionisie Steopoe, din districtulu Naseudului, studinte forte diliginte și cu prea bune moravuri. Acesta și-a făcutu esamenele la tîmpu cu prea bunu succesu, e totu în annulu acela de studiu ca și Iacobu cu care e și amicu, prin urmare possede tóte calitățile ce se receru dela unu consociu în studiu or locuinția.

Io și în casu cându nu mașiu fi depărtatu de aci, așa fi consiliatu pe Iacobu a se muta la colegulu seu, unde, fiindu doi, lu costă quartirulu relativu forte puțin. Dér nu acesta e motivulu, ci împregiurarea, că lui Iacobu îi trebuie ca și lui Traianu unulu care selu îmboldéscă la studiu, m-a făcutu să consimtu ca Iacobu se locuiéscă de aci încolo cu acelu teneru diligitu de cătră care va fi negreșitu ajutoratu multu la studiu prin unu împintenu continuu și esemplu bunu.

---

¹⁷ Notă făcută ulterior originalului, cu o cerneală de altă culoare.

Numitulul teneru Steopoe care e cu vreo câțiva ani mai bătrânu ca Iacobu mi-a și promis că va face totu ce-i va sta în potinția spre a lega pe Iacobu de studiu. Credu că-i va fi cu atât mai ușioru, cu câtu Iacobu singuru e seriosu decîtu a numai perde nici o singura di care se n-o fi consacratu studiului.

În 1^u februaru se va muta dér Iacobu. Adresa noiei sale locuințe va fi: Margarethen Strasse N° 56 Hinga, III Bock für 23. Nota bene locuința acêta e și mai aprópe de Politechnica.

Nu sciu dece nu-mi mai scrieți câte cevașile despre întemplările de acasă. Dorescu multu se aflu ce mai faceți și ce mai diregeți.

Avisațiunea poștală cu 100 fl. o am priimitu. Așteptamu se mi trâmîți toți 150 fl d-odată, avendu lipsă de ei. Scrii că trâmîți pentru ambi; nu sciu decă ai înțielesu și lunariulu lui Iacobu pentru februaru. Mie trebuindumi paralele nu iam potutu da lui Iacobu mai multu de 10 fl a conto lunariulu pentru februaru, nu socotescu aci cheltuielile estraordinare ce cu plăcere le facu cându potu pentru elu.

Te rogu dér trâmîte îndată după priimirea acestei scrisori, celu multu până în 29 dimineața la 9 ore, fără avisațiune poștală 40 fl la adresa lui Iacobu totu Schönlaterngasse N° 13 ca până aci. Iacobu primindu apoi în 31 lunei curente, acești 40 fl se va muta în prima după cum am decisu. Te rogu dér a nu întârdia trâmîterea aloru 40 fl ca se nu sufere din cauza acêta.

Io o se ve scriu din Tirolu îndată ce voiu poté. Fiți odihnîți Ve rogu, în tótă privinția. Io me aflu bine și am acum o bundă și mai mare ca aceea ce avuse bunătatea a mi-o împrumuta Verulu Lukas. Dorescu numai ca se aflu totu numai de bine d-acasă, Ddieu se Ve țienă pe toți senătoși, Serutu mâna scumpei mame, serutu dulce pe Tiția, Lenuța pe Traianu și pe Dta te îmbrățioșeză cu sinceră iubire Aurel

Viena 25/1 (1)877

NB Complimente și salutări tuturoru consângeniloru și amiciloru; salutări îndeosebi Dlui Mărgineanu. Aurel

Arhiva Mureșenilor, doc. 4.205, dos. 592, original, 7 file.

45.

Describe peisajul din Gries, Austria, unde se află la odihnă. Aprecieri despre diferențele și asemănările între Brașov și Austria. Salutări familiei. Cere fraților să ajute familia.

Gries 31/1 1877

Scumpă Mamă!

Credu că Tata a priimitu la timpu scrisórea în care i-am comunicatu călătoria mea în Stiria și Tirolu. Acum me aflu în Südtirol într-unu satu romanticu numitu Gries, care forméză unu feliu de suburbu alu cetății Bogen. Aci voiescu se petrecu vreo 2-3 septemâni decă nu mi se va urî înainte de vreme. Clima este minunată, avemu o temperatură de primavéră și cându resare sórele este ca în Brașovu în luna lui Maiu. Abia sositu aci și așediatu într-unu hotelu care este situatu fórte frumosu în facia munților – încă nu am potutu se me facu cunoscutu cu împregiurulu. Preste două trei dile Ți voiu poté înse împărtăși mai multe și póte mai interesante despre vieția dáci.

Mie mi pare bine că mi s-a datu ocasiunea a me recrea puțin. Aerulu d-aci mi va face foarte bine și poate încă se capetu cu timpul buci și pulpi tirolese.

Altfeliu me aflu bine și regretu numai că nu sum mai aproape de ai mei, căci ca acasă totuși nicăieri.

Laptele aci e foarte bunu pe lângă celu din Viena, înse n-are ce face pe lângă laptele de bivoliția din Brașiovu. Vieația în Bogen care 10 minute depărtată de Gries e viuă, cetate comercială – locuitorii nemți și italieni. Casele sunt înaltu zidite, stradele strâmte, cetatea pörtă caracterulu unei cetăți din Italia. Împregiurimea e foarte romantică și bine cultivată. Înse despre aceste mai multe cu ocasiunea venitóre.

Pe Iacobu l-am lăsatu în Viena senătosu, elu astădi sau mâine se mută în locuința sa nouă cu unu collegu anume Steopoe unu băiatu foarte de treabă și diligentu. Cătu despre partea acésta poteți se fiți dér pe deplinu îngrișiți.

Ve rogu scrieți mi îndată cum ve mai aflați? Ce mai faceți, diregeți? Cum vați petrecutu la balulu Reuniunei? Ect ect ect

Complimente Leliției Leni, lui Lukas, Mariția, Boltres, Lenica, dl Salunția ect ect

Îmi pare bine că Tiția e diligentă și ajută Tatii – așa mi place, ca copii s-ajute pe părinți până cându potu. Serutare dulce dér Tiții; Trajan cum se pörtă? Lu salutu.

Serută pe Tata îi voi scrie cătu mai curându dorescu se Ve afle scrisórea acésta pe toți în cea mai deplină senătate.

Alu Dtale cu iubire Aurel

Adresa mea e: N. N. Gries bei Bogen (Südtirol) „Gasthof Badl“.¹⁸

Arhiva Mureșenilor, doc. 4.266, dos. 592, original, 4 file.

46.

Se află în continuare în Gries, unde se simte bine. Exprimă dorul de familie. Îngrijorat pentru starea sănătății tatălui său, își exprimă regretul că nu este aproape de familie pentru a putea ajuta. Recomandă tatălui să se retragă de la conducerea ziarului, care contribuie la agravarea bolii. Cere detalii despre situația de la Brașov. Nu poate scrie pentru „Gazetă“, fiind îndepărtat de evenimentele cotidiene. Despre vizita la un nobil local austriac. Considerații asupra caracterului locuitorilor din Tirol. Dă informații despre fratele Iacob, rămas la Viena. Transmite salutări familiei.

14/2 77¹⁹

Iubite Tată!

Eaccăme acum de două săptămâni în Tirolulu sudicu în mediuloculu alpiloru romantici la frontiera care desparte elementulu germanu de celu romanu. Am întrebuițiatu ocasiunea ce mi s-a datu pentru o mică recreațiune care simtu că mi face foarte bine.

---

¹⁸ Notă făcută perpendicular pe ultima filă.

¹⁹ Notă făcută cu creionul, ulterior originalului.

Cea mai mare dorința a mea în momentul de față ar fi se te am și pe Dta lângă mine se facem împreună excursiuni sub ceriul acesta linu, se ne spunem unulu altuia speranțiile, temerile se ne mângâiamu unulu pe altulu ca antiertii (?) cându ni se aruncă în cale vreunulu din necazurile dileloru omenesci.

Nepotenduse împlini această dorința, totulu ce mi rămâne este bucuria ce o simtu sciindute senătosu, audindu că ve merge tuturoru iubiților mei câtu se pôte de bine. Adevratu că Dta mi micșiorezi încâtva bucuria ce mi-a preparato scrisoarea mamei, repetindu într-o notiția făcută cu cerusa în „Gazeta“, că încă totu suferi.

Dacă ar depinde dela mine iubite Tată așiu face ca zilele betrănețieloru Dtale se fia cruțate și de cea mai mică umbră de suferința! Dér vei conveni cu mine, că din nenorocire, nu este nimicu mai greu, ba așiu dice mai imposibilu, decâtu da trăi fără suferința. Dta ai esperiatu acestu tristu adeveru alu vieții omenesci de diece ori mai multu ca mine – și eacca pentru ce ai avea de diece ori mai multă cauza decâtu mine, de a te cruția, de a te recrea în senătate, care ne este nouă tuturoru cari te iubimu și adorăm atātu de scumpă. De ceea ce te rogu dér dorite Tată este de a face totu ce Ți stă în potința pentru restabilirea deplină a senătății Dtale. Cunosci prea bine causele reului, nu pregeta a întrebunția tôte mediulócele possibile spre alu delătura. Nu numai odată am revelatu acestu adeveru împreună, cându aveam fericirea a fi lângă Dta. Vieția nu este, decâtu unu șiru de sacrificii, de ce dér se ne tememu a sacrifica în folosulu senătății – care este înseși isvorulu și condițiunea principală a vieții?

Credu că me înțielegi destulu de bine și decât me scii că petrecu aci câtva timpu de recreațiune, nu vei vedé în acesta decâtu numai o mică stațiune de reculegere pe drumulu celu lungu alu suferințieloru vieții aceste deșierate. La Dta se schimbă înse situațiunea în privinția acesta, căci mare parte a drumulu care suie încă mi stă înainte. Dta ai parcurso deja și acum simți trebuinția de repausu după atâta sudóre și trudă.

Aci sosescu la întrebarea ce mio puseiu relativu la Gazeta. Trebuie se te retragi încetișioru și dela acesta – necesitatea unuia asemenea pasu am simțito și esprimate de multu cu toții și acum și Dta o recunosci. Înainte înse de a-Ți poté respunde la întrebările ce mi le puni, te rogu se mi faci cunoscutu apriatu, de este adevratu că Dlu Barițiu voiesce se trecă la Bucuresci și cându? Apoi te rogu ami face cunoscutu decât voiesce D. Mărgineanu a lua asuprași redacțiunea sub condițiunile cum le stabilisemu noi în conversațiunile nóstre – și ce obstacole potu se se contrapună acestei combinațiuni? Cu unu cuventu Te rogu ami scrie situațiunea de față în care Te afli cu Gazeta, cu deamenuntulu și apoi nu voiu întârdia a mi da și părerea mea în privinția acesta.

Dacă te ostenesce a scrie însuși mai multu, Te rogu dictéză soriórei Tiția și încunosciințindume câtu se pôte de detaiatu despre starea presentă a lucrurilor. Totodată împărtășiesce-mi și planurile Dtale proprie séu modalitățile prin care credi a te poté desface mai lesne de Gazeta, și decât mai este óre necesitate ca se intervinu și io în persónă spre a Te ajutora ajungerea acestui scopu. Așiu dori se te sciu cu o di mai înainte descurcatu și scăpatu și de grigía Gazetei, căci nu me îndoiescu că acesta ar fi numai în interesulu celu mai bine înțielesu alu senătății Dtale. Gazete sunt multe pe lume, ele apparu și disparu, placu și displacu, senătatea omului înse este numai una și nedespărțitu de individu, celu mai scumpu tesauru alu acestuia!

Încă te mai rogu se mi scrii, decât ai făcutu vr-unu pasu la judecătoria pentru de a sili pe Eforia, de ați recunósce dreptulu în privinția aloru 3000 fl și cum stai cu această cestiune?

Așteptu se priimescu respunsulu doritu încă aci în Gries unde voi petrece până la finea lui februaru.

Me provoci se-Ți mai scriu și pentru Gazeta. O așiu face bcuros, până acum înse te asigură nu am potutu lipsindumi timpul și dispozițiunea recerută – d-aci ți-așiu scrie, înse nu prea am ce, deórece trăimu în Tirolulu sudicu mai totu atât de departe de evenimentele dilei, ca Dvóstră în Brașiovu.

Acolo aveți acum crisa ministerială – vedeavomu cumu se va mai descurca și aceea – nu ne va aduce nici o combinațiune în care nu vomu fi intratu și noi ca factoru naționalu în țieră. Ghemulu se desnódă întraceea destulu de încetu pentru da perde patienția – și credu că în cele din urmă va trebui se fia tăiatu.

În dilele trecute am visitatu pe celu mai avutu cavaleru alu Tirolului, fostu ministru consiliariu intimu s. c. l. căruia fui recomandatu din partea unui consiliariu de curte cu care sum bine cunoscutu. Am fost priimitu cu cea mai mare amabilitate. Esc. Sa m-a invítatu se visitezu grădina palatului seu – cea mai frumósă în tot giurulu – ori cându voi voi, după placu, s-a escusatu ca fiindu silitu a sta acasă din cauza unei mici răceli, nu-mi póte reîntórce îndată visita s. c. l. Acum așteptu în fiecare di să vină. După acéstă formalitate, voi fi negreșitu prezentatu și familiei sale.

Alcum petrecerea mea constă mai multu din mici preumblări în natura frumósă din giuru, la cari me însoțiesce din cându în cându unu baronu prussianu care petrece de unu anu aci – totu numai pentru recreare.

Vieația aci nu e nici eftină dér nici prea scumpă – mâncările, mai cu sémă cărnurile sunt bune – și vinulu roșiu tirolesu, care se bea aci în generalu cu predilecțiune, este minunatu.

Timpulu este escelentu, primavera completă, acum începe se înverdiéscă și arborii.

Tirolesii sunt ómeni veseli și plăcuți în comerci cu străinii, în generalu strictu religioși, cum amu dice la noi, „ómenii lui Ddieu“, nu e mirare dér că-i póte porta popii atât de lesne de nasu.

Poporulu e bunu pretutindinea – numai cei care lu guvernéză se fia pătruși de serioșitatea și responsabilitatea ce incumbă missiunei lor.

Acum se trecu la Iacobu. Pe acesta l-am lăsatu în cea mai bună ordine în Viena și după o scrisóre ce am priimitu de la densulu judecându, credu că studiéză și visitéză prelegerile regulatu. De astă dată speru că va depune esamenele la timpu și cu succesu bunu. Pentru câștigarea unui stipendiu nu am potutu face până acuma nici unu pasu – încă nu e timpul – până la véră, atunci ne vomu da împreună silinția de ai poté procura unu ajutoriu, ceeace credu că va fi posibilu. Dta, ivinduse vreo ocașiune în privinția acésta, nu me îndoiescu că o vei întrebuiția destulu de bine.

Ce noutăți mai aveți dela Bucuresci? Ce face Lenica, Groza și Traianu alu lor? Cum le merge nepoțieilor și Elisei? Ve rogu scrieți-mi despre aceștia.

În fine te rogu împărtășiesce lui Nenea Costi sincerele mele salutări, asemenea serutările mele soriórei Țiția și verișórei Catinca, complimentei mătușicei Iuliana ...

Serutu mâna Mamei, pe Traianu lu salutu și sum alu Dtale cu fierbinte îmbrățișoare devotatu și ascultătoriu Aurel

Gries bei Bozen (sic) 14/2 (1)877

Arhiva Mureșenilor, doc. 4.268, dos. 592, original, 11 file.

47.

Se află în continuare la Gries. Își exprimă poziția în chestiunea solicitării familiei de a se reîntoarce la Brașov pentru preluarea afacerilor. Nu este de acord. Recunoaște îndreptățirea solicitării, dar nu este în concordanță cu viziunea proprie asupra evoluției sale ulterioare. Oferă în schimb posibilitatea unui dialog direct prin efectuarea unei vizite la Brașov, în urma căreia eventual să lichideze implicarea familiei în realizarea ziarului. Situația îl neliniștește, rămânerea sa la Brașov nu ar duce la rezolvarea problemelor de fond.

Gries 28/3 (1)877

Iubite Tată, iubită Mamă!

Me grăbesc a Ve răspunde la scrisoarea din 23 I. c. Înainte de toate înse trebuie se Ve spunu că m-am întristatu multu înțelegându că Tata în locu se se mai întrămeze slăbesce din ce în ce din poteri. De o sută de ori am disu și io și toți câți îi voiescu binele, că trebuie să se lase de corectură și se se recreeze în sensulu adevratu alu cuventului.

Precumu vedu înse Tata mai cu sémă ar dori ca se intru io în locui, se iau redacțiunea ect, cu unu cuventu se me decidu a merge și a me aședia în Brașiovu. Mi scrieți de prenumerați, de fondu, de venitu s. c. l. și me provocați a me rezolvi la unu feliu. Tata me provocă directe sei scriu cându voiescu a merge, ca se iau sarcinele sale asupra-mi.

Toate câte mi le spuneți nu mi sunt noua, afară pôte de împregiurarea ca acum sunt cu 100 prenumerați mai multu. Aceștia înse sciți prea bine că vinu, și de multe ori se și duc totu atât de iute cum au venitu.

Recunosc că aveți multă dreptate a pretinde dela mine ca se mergu lengă Dvóstre, se ve fiu întru ajutoriu la toate și contra tuturor relelor influințe din afară – vedu și simtu prea bine greutatea în care se află Tata ne mai potendu conduce affacerile sale ca până aci, înse cu toate aceste, cu toate că însuși portu cea mai mare dorința în peptumi de-a Ve poté face pe placu și de a Ve fi mâna dreaptă în aceste împregiurări – nu potu nici decum se me decidu acum de buna voia a priimi oferta ce mi faceți, nu potu se Ve promitu nici cu cea mai mică siguranța că voiu merge la Brașiovu în gândulu de a lua redactarea foiei asupra-mi și a rămâne brașioveanu, rămânendu totu pre lengă Dvóstre.

Cunósceți prea bine causele din cari nu m-am potutu decide până acum la ceea ce pretindeți dela mine, condițiunile nu s-au schimbatu, ele sunt totu acele de astă toamnă. Décă le-așiu fi aflu de favorabile pentru mine și pentru viitoriulu familiei așiu fi remasu acolo și nu așiu fi luat câmpii, cum dice mama, în mediu de iernă.

În fine credu că nici senătatea mea nu ar concede se redactezu timpu mai îndelungatu sub nesce împregiurări atât de nefavoritóre o foia cum e Gazeta, ne mai vorbindu de o mii și una greutate ce mi s-ar contrapune. Décă m-așiu și decide a lua asupra-mi redactarea pe scurtu timpu, nu așiu avé altu resultatu, decâtu pôte numai o pierdere de timpu, fără nici unu acivalentu în bani seu în alte folóse. Înse lăsămu aceste, le-amu vorbitu destulu împreună – mi pare reu numai că Tata nu mi-a respunsu la întrebările ce i le-amu fostu pusu în scrisoarea mea ultima din februarie.

Repetu ce am disu atunci, că decâtă recere necesitatea sum gata în fiecare momentu a merge pe vreo 3-4 septemâni la Brașiovu spre a fi întru ajutoriu Tati la descurcare. Așia dér decâtă doriți potu se me repedu după pasci până la Brașiovu se vedemu a pune odată capetu și chinului cu Gazeta, de

care se află Tata încă atât de multu derangiatu. Câtu despre mine cum dicu nu potu promite nimicu siguru, în casu cându așiu afla acum mai bune condițiuni, pôte mași mai poté resolvi până înse nu sum siguru d-aceste mi e preste potinția a me decide.

Décă dér sunteți înțieleşi cu aceea ca se mai facu o săritura la Brașiovu spre a regula definitivu causa cu Gazeta și altele necessare, înse fără tândăleală, atunci scriețimi îndată fără amenare încă la adresa de până aci Gries s. c. l. Décă este grabă telegrafațimi îndată, décă nu scrieți. Io voiescu se mai stau paci vreo 10 dile celu puțin; cam pe la 20 séu 25 Aprilie potu se plecu la Brașiovu. Așiadér pe la finea lui Aprilie potemu se ne întâlnimu earăși și se ne chiarificamu definitivu, décă înse ar recere necesitatea ca se fiu și mai iute acolo, avisațime. Pe vreo câteva dile voiescu se me departezu d-aci cătră graniția Italiei așiadér nu întârdiați a mi face cunoscută părerea Dvóstre.

Aci v-am spusu totu ce am potutu, sinceru. Așiu minți décă așiu dice că sum în stare a me decide la momentu acum definitivu, dér așiu face și mai reu décă v-ași face speranție fără nici o bază. Sum gata a me supune la totu ce mi poté dicta rațiunea și datoria ce-o am față de părinți – înse tocmai acéstă datoria, acea rațiune me opresce acum a lua decisiunea la care m-ați provocatu – căci numai prea lesne m-așiu poté căi că am luato. Scrisórea Dvóstre mi-a causatu, adeveru ve spunu, mare neodihna, de aceea Ve rogu a-mi comunica îndată părerea Dvóstre. Io sum gata a Ve visita earăși, înse numai ca se facemu odată finitu cu acea cestiune a foiei. Vă îmbrățioșieză fierbinte pe toți alu Dvóstre Aurel

NB. Pe Tata lu rogu se me avizeze neamenatu despre tóte decisiunile ce le va lua. D. Mărgineanu a promis (dupăcum mi-a scrisu Tata) că-mi va scrie înse nu mi-a scrisu până acum.

Arhiva Mureșenilor, doc. 4.267, dos. 592, original, 4 file.